

Brüssel, **XXX**
COM(2018) 476

2018/0254 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,
millega luuakse Euroopa Kaitsefond

(EMPs kohaldatav tekst)

{SWD(2018) 345}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Põhjused ja eesmärgid

ELi geopoliitiline kontekst on viimase kümnendi jooksul drastiliselt muutunud. Tema naaberpiirkondade olukord on ebastabiilne ning liit seisab silmitsi keerulise ja probleemiderohke keskkonnaga, kus sünnivad uued ohud, nagu hübriidohud ja küberründed, ning taasilmuvad vanad tuntud probleemid.

ELi kodanikud ja nende poliitilised liidrid on ühel meelel, et EL peaks ühiselt võtma suurema vastutuse oma turvalisuse eest. 25. märtsil 2017 Roomas vastu võetud ühisdeklaratsioonis teatasid 27 liikmesriigi juhid, Euroopa Ülemkogu, Euroopa Parlament ja Euroopa Komisjon, et liit tugevdab oma ühist julgeolekut ja kaitset ning edendab konkurentsivõimelisemat ja rohkem integreeritud kaitsetööstust.

Euroopa kaitse seisab silmitsi turu märkimisväärse ebatõhususega, mis on seotud kasutamata mastaabisäästu (liikmesriikide killustunud turud, kus tegutseb üksainus ostja) ja ressursside dubleerimisega riigi tasandil. Nõudluse allikaks on peaaegu eranditult liikmesriigid, kuid nende kaitse-eelarvet, eelkõige teadus- ja arendustegevuse vallas, on viimase 10 aasta jooksul oluliselt kärbitud. Hoolimata viimase aja positiivsetest märkidest, mis viitavad riigikaitse rahastuse stabiilsuse ja mahu suurenemisele, on investeeritud vahendite maksimaalse tõhususe tagamiseks vaja oluliselt suuremaid jõupingutusi. Samal ajal on tõusnud kaitseotstarbelise varustuse soetamise, eriti teadus- ja arendustegevuse kulud, ent liikmesriikide koostöö teadus- ja arendustegevuse ning kaitseotstarbelisse varustusse tehtavate investeeringute vallas on jäänud tagasihoidlikuks. 2015. aastal hangiti üksnes 16 % kaitseotstarbelisest varustusest Euroopa ühishangete kaudu, mis on kaugelt vähem kui Euroopa Kaitseagentuuri (EDA) raames kokku lepitud ühine sihttase (35 %). Kaitseuuringute varases etapis tehtava üleeuroopalise koostöö määra, mille sihttase on 20 %, oli hinnanguliselt 7,2 %.

Neid suundumusi peegeldavad probleemid kõnealuses sektoris, kus on tõsiseid raskusi kaitseuuringute ja arendusprojektidega. Eriti kulukas ja nurjumisriskile avatud valdkond on prototüüpide väljatöötamine. Samuti kaasnevad märkimisväärsed tehnilised ja finantsriskid teadusuuringute ja arendustegevuse vahelisest lõhest ülesaamisega ning on võimalik, et üksikud liikmesriigid ei soovi neid ainult enda kanda võtta.

Sektor on piiriüleselt suuresti killustatud ja selles esineb märkimisväärsed dubleerimised, millest tulenev ebatõhusus ei lase ära kasutada mastaabisäästu ja saadud kogemusi. Hoolimata sellest, et kulud kasvavad ja kaitse-eelarved samas kas püsivad muutumatuna või kahanevad, on planeerimine, kulutused teadus- ja arendustegevusele ning varustuse hankimine ja hooldus jäänud suuresti üksikute liikmesriikide pädevusse ning nendevaheline koostöö on väga piiratud. Praegune olukord ei ole jätkusuutlik ja järgmise põlvkonna suurema kaitseüsteemi väljatöötamine käib üksikutel liikmesriikidel järjest rohkem üle jõu.

Liikmesriikide vahelise koostöö puudumine vähendab veelgi ELi kaitsetööstuse suutlikkust hoia alal tööstuslikku ja tehnoloogilist võimekust, mida on vaja ELi strateegilise sõltumatuse säilitamiseks ning liidu praeguste ja tulevaste julgeolekuvajaduste rahuldamiseks. Vastusena on komisjon käivitanud mitu algatust, millega toetatakse tihedamat kaitsekoostööd.

Kooskõlas president Junckeri 2016. aasta kõnega olukorrast liidus võttis komisjon 7. juunil 2017 vastu teatise teadusuuringute ja kaitsevõime vahendist koosneva Euroopa Kaitsefondi

käivitamise kohta¹. Teatisele oli lisatud seadusandlik ettepanek võtta vastu määrus, mis käsitleb Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi loomist kaitsevõime vahendi raames.

Kavas oli kaheastmeline lähenemisviis, mis hõlmas järgmist:

- esialgne katseperiood 2014.–2020. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames, mille kestel ühiseid kaitseuringuid toetatakse kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme raames ning ühiseid arendusprojekte kaasrahastatakse kavandatud Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmist;
- sihtotstarbeline fond 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames, millega suurendatakse rahastust ühiste kaitseuringute uuenduslike kaitseotstarbeliste toodete ja tehnoloogiate valdkonnale ning arendustsükli hilisemate etappide, sealhulgas prototüüpide väljatöötamisele.

Käesoleva ettepaneku eesmärk on luua 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames Euroopa Kaitsefond.

Euroopa Kaitsefond on mõeldud vahendina, millega edendada Euroopa kaitsetööstuse tehnoloogilise ja tööstusbaasi konkurentsivõimet ja innovatsioonisuutlikkust, andes nii panuse liidu strateegilisesse sõltumatusse. Selle eesmärk on käivitada koostööprogramme, mis ei toimuks ilma liidu toetuseta, ning pakkuda teadus- ja arendustegevust toetades stiimuleid, mis on vajalikud koostöö edendamiseks tööstustsükli igas etapis.

Eriliselt soositakse koostööprojekte, milles on oluline piiriülene osalus väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel. Sellega tagatakse, et fond jääb avatuks abisaajatele kõikidest liikmesriikidest, sõltumata nende suurusest ja asukohast liidus.

Käesolevas õigusakti ettepanekus on kohaldamisajaks määratud 1. jaanuar 2021. Ettepanek esitatakse 27 liikmesriigile, sest 29. märtsil 2017 sai Euroopa Ülemkogu Ühendkuningriigilt teate tema kavatsuse kohta astuda välja Euroopa Liidust ja Euratomist Euroopa Liidu lepingu artikli 50 kohaselt.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Kaitseuringud kuuluvad teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi (edaspidi „programm „Euroopa Horisont““) alla, ent asjaomased kaitseuringuid käsitlevad erisätted, nagu eesmärgid, osalemiseeskirjad ja rakendusmehhanismid, on toodud ära käesolevas ettepanekus Euroopa Kaitsefondi loomist käsitleva määruse kohta.

Selleks et tagada liidu kaitsehuvide sidus ja vastastikku täiendav edendamine, püüab komisjon tagada järgmise mitmeaastase finantsraamistiku raames koostoime ELi teiste tsiviilvaldkonna teadusuuringute ja arendustegevuse algatustega julgeoleku, küberturvalisuse, piirikontrolli, rannikuvalve, meretranspordi ja kosmose vallas.

¹ COM (2017) 295 final, 7.6.2017.

Ennekõike tuleks koostoime luua järgmiste algatustega:

- programmi „Euroopa Horisont“ rakendamise eriprogramm, mis keskendub tsiviilrakendustele, nii et kaitsevaldkonna teadus- ja arendustegevus viib edasi tsiviilvaldkonna teadus- ja arendustegevust ja vastupidi;
- liidu kosmoseprogramm, eriti selle osad GOVSATCOM (riiklik satelliitside), SST (kosmose järgimine ja seire) ning Copernicuse programm. Sel eesmärgil võib eelkõige tagada tehnilise ühilduvuse juhul, kui projektide juures kasutatakse globaalse satelliitnavigatsioonisüsteemi ja riikliku satelliitside võimalusi. Samuti võib selleks välja töötada ajakohastatud andureid, platvorme salastatud andmete vahetamiseks, rakendusi, mis põhinevad andmetel või teabel ja teenustel, mis pärineb kosmoseprogrammi osadelt või mida need pakuvad;
- ELi algatused küberturvalisuse vallas (näiteks algatused, mis kuulutati välja ühisteatistes küberturvalisuse teemal²). Eelkõige tuleks kavandatava küberturvalisuse pädevuskeskusega luua koostoime küberturvalisuse tsiviil- ja kaitsemõõtme vahel. See võiks aktiivselt toetada liikmesriike ja muid asjaomaseid osalejaid, pakkudes nõustamist, jagades oskusteavet ning hõlbustades koostööd seoses konkreetsete projektide ja algatustega ning kui liikmesriigid seda taotleavad, tegutsedes Euroopa Kaitsefondi raames võetud meetmete puhul projektijuhina;
- algatused, mis on kindlaks määratud meresõidu turvalisust puudutavas tsiviil- ja sõjavaldkonna kooskõlastatud teadusuuringute kavas ja seoses meretranspordiga, ning
- muud ELi asjaomased julgeolekuvaldkonna programmid, nagu Sisejulgeolekufond ja integreeritud piirihalduse fond.

Euroopa Kaitsefondi rakendamine kooskõlastatakse hoolikalt komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja muude toimingutega kaitsevaldkonnas, sealhulgas finantsraamistikuga, mille eesmärk on veelgi soodustada kaitsevõime ühist suurendamist ja soetamist. Ennekõike kujutavad finantsraamistikus kaitsevõime soetamise kohta esitatud rahastamismudelid enesest vabatahtlikku võrdlusalust nende liikmesriikide jaoks, kes soovivad hankida ühiselt Euroopa Kaitsefondi toetuse abil välja töötatud tooteid ja tehnoloogiat.

Fond on tihedalt seotud alalise struktureeritud kaitsekoostöö (permanent structured cooperation – PESCO) raames rakendatud projektidega. Kui rahastamiskõlblik PESCO projekt hinnatakse abikõlblikuks, antakse sellele suurendatud rahastamismäär näol nn PESCO preemiat. Komisjon peaks olema kaasatud projektidega seotud menetlustesse, et temaga konsulteerida ja et ta saaks aidata hinnata, kas sellised projektid vastavad fondist abi saamise tingimustele.

² JOIN (2017) 0450 final, 13.9.2017.

Fond võtab arvesse ELi võimearendusplaani, millega määratakse kindlaks kaitsevõime prioriteedid, ja ELi kaitseküsimuste iga-aastast kooskõlastatud läbivaatamist, mille käigus kontrollitakse muu hulgas prioriteetide rakendamist ja määratletakse uued koostöövõimalused. Sellega seoses võib samuti arvesse võtta Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (NATO) ja muude asjaomaste partnerite tegevust, kui need teenivad liidu julgeoleku- ja kaitsehuve ning ei välista ühegi liikmesriigi osalemist.

Samuti võtab fond arvesse kaitsemeetmeid, mida rakendatakse Euroopa rahutagamisrahastu kaudu, mis on mitmeaastase finantsraamistiku ja eelarve väline rahastamisvahend.

Euroopa Kaitsefondi rahastuse näol saadav projektipõhine toetus kombineerituna kaitsesektori hästi kavandatud sihtotstarbelise rahastamisega võib märkimisväärselt kaasa aidata sektori vastupanuvõime suurendamisele ja selle nõrkade kohtade kõrvaldamisele, ennekõike tuues kasu uuenduslikele VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele. Eelarvetagatised võivad olla eelarve seisukohast tõhus vahend, et leevendada riske, mis on seotud fondist rahastatavates projektides osalevate alltöövõtjate tarneaahelaga. Kaitsesektor on välja pakutud ühena sektoritest, mis vastab InvestEU fondi raames eelarveliste tagatistena abi saamise tingimustele. InvestEU kujutab enesest sektoriteülest ja üldist raamistikku, mis toetab ELi eelarvelisi tagatisi kasutades investeringuid erinevates poliitikavaldkondades. Käesoleva ettepanekuga nähakse ette võimalus ühitada Euroopa Kaitsefondist saadav toetus ja InvestEU tagatisega rahastus.

Fondi meetmeid tuleks kasutada turutõrgete või mitteoptimaalsete investeerimisolukordade kõrvaldamiseks ja proportsionaalselt; need ei tohiks erasektori rahastamist dubleerida või välja tõrjuda ja neil peaks olema selge Euroopa lisaväärtus. See tagab fondi meetmete kooskõla ELi riigiabi eeskirjadega ja hoiab ära põhjendamatud konkurentsimoonutused siseturul.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Euroopa Kaitsefondi eesmärk on edendada liidu kaitsevaldkonna tehnoloogilise ja tööstusbaasi konkurentsivõimet ja innovatsioonisuuutlikkust, toetades kaitseuunitlusega teadus- ja arendustegevust. Selle aluseks on Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) jaotised „Tööstus“ ning „Teadusuuringud ja tehnoloogia arendamine ning kosmos“ (artiklid 173, 182, 183 ja 188).

ELi toimimise lepingu artikkel 173 on nende meetmete õiguslik alus, mille eesmärk on muu hulgas ergutada sellise keskkonna tekkimist, mis soodustaks ettevõtjate, eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete arengut kogu liidu ulatuses ning ettevõtjatevahelist koostööd ja edendaks innovatsiooni, teadusuuringute ja tehnoloogia arendamise poliitika tööstusliku potentsiaali paremat ärakasutamist.

Kuna Euroopa Kaitsefondi eesmärk on edendada ELi kaitsevaldkonna tehnoloogilise ja tööstusbaasi konkurentsivõimet ja innovatsioonisuuutlikkust, toetades kaitseuunitlusega teadus- ja arendustegevust, õigustavad selle eesmärk ja sisu ELi toimimise lepingu artikli 173

valimist fondi õiguslikuks aluseks. Euroopa Kaitsefondi lahutamatu osa on ka kaitseotstarbeline teadustegevus. Selle eesmärk ja sisu õigustavad ELi toimimise lepingu artikli 182 valimist täiendavaks õiguslikuks aluseks.

Kooskõlas ELi toimimise lepinguga on kogu teadustegevus hõlmatud mitmeaastase teadusuuringute raamprogrammiga. 2020. aasta järgse mitmeaastase teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa Horisont“ alusakt sisaldab vajalike sätteid, milles määratletakse seosed selle raames kaitseuuringute valdkonnas algatatud eriprogrammide ja programmi „Euroopa Horisont“ (mis keskendub tsiviilvaldkonna teadus- ja innovatsioonitegevusele) rakendamise vahel.

Üksikasjalikud sätted seoses liidu rahastusega kaitseuuringute projektidele ja selle jaoks eraldatud eelarvega on kindlaks määratud käesolevas Euroopa Kaitsefondi käsitlevas määruse eelnõus, millega on samuti kehtestatud kaitseuuringutes osalemise eeskirjad. Euroopa Kaitsefondi raames toimuv teadus- ja innovatsioonitegevus keskendub eranditult kaitserakendustele.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Tänapäeval tuleb julgeoleku tagamiseks tegeleda piiriüleste ohtudega. Üksi ei saa nendega hakkama ükski riik. Liit peab võtma suurema vastutuse, et kaitsta oma huve, väärtusi ja Euroopale omast elulaadi, täiendades NATO tegevust ja tehes temaga koostööd.

Jõupingutused selleks, et saavutada liidu julgeoleku ja kaitse valdkonna eesmärgid, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 2016. aastal, aitavad kaasa selle eesmärgi saavutamisele. Et olla valmis vastu seisma homsetele ohtudele ja kaitsta oma kodanikke, peab liit suurendama oma strateegilist sõltumatust. Selleks tuleb välja arendada kesksed tehnoloogiad kriitilistes valdkondades ja strateegiline võimekus, et tagada tehnoloogiline juhtpositsioon. Ainus võimalus liidu kodanike ootusi täita on tihedam koostöö kõigil tasanditel.

Koostööd edendades saab liit aidata liikmesriikide kaitseinvesteeringute tootlikkuse ja kvaliteedi maksimumini viia. Euroopa Kaitsefond annab ELi lisaväärtust, luues stiimuleid ühisteks teadusuuringuteks kaitsevaldkonnas ning toodete ja tehnoloogia väljatöötamiseks, et suurendada avaliku sektori kulutuste tõhusust ja soodustada sellega liidu tegevusautonoomiat.

Kaitsevaldkonna investeeringute ja kaitsevaldkonna arendamise programmide üle otsustamine jääb liikmesriikide eesõiguseks ja kohustuseks. Liit ei saa ega ei tohiks kompenseerida liikmesriikide kaitseinvesteeringute madalat taset. Ent ta saab nende ühiseid jõupingutusi kaitsevõime arendamiseks täiendada, võimendada ja koondada, et toetada Euroopa kaitsetööstust ja reageerida julgeolekuprobleemidele. See väldiks dubleerimist, võimaldaks maksumaksja raha tõhusamalt kasutada, suurendaks kaitsevarustuse koostegutsemisvõimet, vähendaks Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi killustatust, suurendaks selle konkurentsivõimet ning annaks hoogu innovatsioonile.

- **Proportsionaalsus**

Kavandatav poliitiline lähenemisviis on proportsionaalne kindlaks tehtud probleemide (st piiriülese koostöö puudumine ning vajadus toetada Euroopa tööstuse konkurentsivõimet ja

ühiseid kaitsealaseid teadusuuringuid) ulatuse ja raskusastmega. Sellega austatakse aluslepingutes liidu võimalikule sekkumisele kehtestatud piiranguid.

Algatus piirdub eesmärkidega, mida liikmesriigid ei suuda rahuldaval viisil ise saavutada ja kus liidu tasandi tegevus on eelduste kohaselt tulemuslikum. Kavandatav rakendusmehhanism, mis võetakse kasutusel Euroopa tasandil, on suunatud finants-ja halduskulude piiramisele.

- **Vahendi valik**

Komisjon teeb ettepaneku võtta fondi loomiseks vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus. See on sobivaim õiguslik vahend, sest ainult määrus, mille sätted on vahetult kohaldatavad, võimaldab tagada teatava ühetaolisuse, mida on tarvis sellise liidu rahastamisprogrammi loomiseks ja rakendamiseks, mille eesmärk on toetada konkreetset tööstussektorit kogu Euroopas.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku raames loodud programmid on olnud kasutusel piiratud aja jooksul ja seega ei avane nendega seoses käesoleva programmi ettevalmistamisel märkimisväärsed võimalusi järeldusi teha ja kogemustest õppida.

Kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistav meede algatati 2017. aasta aprillis ja selle kolme aasta kogueelarve oli 90 miljonit eurot. Selle esimesed konkreetsed tulemused on juba käes, kuna 2018. aastal kirjutati alla esimestele toetuslepingutele, ent kõik projektid on alles pooleli.

2017. aasta projektikonkursside taotlused katavad ulatusliku geograafilise ala: taotlejate hulgas olid üksused 25 ELi liikmesriigist ja Norrast, sealhulgas suur hulk üksiktaotlejaid. Kokku oli taotlusi 187. Rahastamiseks välja valitud projektid hõlmavad osalejaid 17 ELi liikmesriigist. Mis puudutav taotlejate kategooriaid, siis ettepanekud pärinevad erasektorist (nii suur- kui ka väiketööstusest), VKEdelt, avaliku sektori asutustelt ning teaduskeskustelt ja ülikoolidelt. VKEde osalus ettepanekutes on 30 %, ilma et kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetmega oleksid kehtestatud ranged eeskirjad VKEde osaluse kohta. See VKEde osalemise määr on säilinud rahastamiseks välja valitud projektide puhul: VKEde osalus on 32 % (14 % eelarvest). Need andmed näitavad, et kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme esimese aasta projektikonkurssidele reageeriti innukalt ja et need äratasid sektoris suurt huvi. Kõrge vastamismäära põhjal võib jõuda esialgsele järeldusele, et käsitletud on aktuaalseid kaitsevaldkonnaga seotud teemasid, mis äratasid sektoris huvi.

Ajavahemikuks 2019–2020 kavandatud Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi eelarve on 500 miljonit eurot. 22. mail 2018 saavutasid kaasseadusandjad kompromisskokkuleppe. Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programm peaks käivituma 1. jaanuaris 2019.

Saavutatud kompromisskokkulepe on näidanud kaasseadusandjate poliitilist tahet jõuda kiiresti kokkuleppele kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia väljatöötamise kaasfinantseerimisprogrammi eelarves, ülesehituses ja rakendamises.

Käesolev seadusandlik algatus hõlmab nende kahe käimasoleva algatuse laiendamist aastate 2014–2020 mitmeaastase finantsraamistiku raames. Tuginedes kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme ja Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi kogemustele ning hinnangule selle kohta, mil määral kahe programmi ülesehitus on omavahel kooskõlas, tehakse ettepanek luua üks integreeritud fond. See võimaldab otstarbekuse suurendamist ja lihtsustamist.

- **Sidusrühmadega konsulteerimine**

Selleks et anda kõigile sidusrühmadele võimalus märkusi esitada, korraldas komisjon Euroopa Kaitsefondi teemal avaliku konsultatsiooni, mis toimus 13. jaanuarist kuni 9. märtsini 2018 ja oli osa ulatuslikumast konsulteerimisest seoses kõigi ELi 2021.–2027. aasta eelarvega hõlmatud poliitikavaldkondadega. Konsultatsiooni veebiportaali kaudu esitati mitu seisukohavõttu.

Oma arvamust avaldasid erinevate sidusrühmade rühmad, sealhulgas need, keda fond otseselt mõjutab, nagu tööstus ja teadusorganisatsioonid, ning sellised sidusrühmad, kellel on sel teemal arvamus, ent kes ei saa otseselt toetust, nagu kodanikud ja valitsusvälised organisatsioonid. Mõned viimastest kritiseerisid algatuse eetilist aspekti. Ehkki ettepaneku juures on asjakohaselt arvesse võetud nende väljendatud muresid, näiteks seoses eetika ja vajadusega järgida rahvusvahelisi konventsioone, kasutab komisjon oma algatusõigust, et vastata ELi kodanike ja nende poliitiliste liidrite üleskutsele toetada ELi kaitsetööstust ja pakkuda suuremat kindlustunnet.

Otseselt mõjutatud sidusrühmad toetavad algatust. Nad esitasid märkusi rahastatavate teemade kohta ja tegid ettepanekuid seoses fondi struktuuri ja rahastamise korraga. Peamised seisukohad olid järgmised:

- **tähelepanu keskmes peaks olema teadus- ja arendustegevuse pikaajalised ja keskpika perioodi prioriteedid** (tehnoloogia pakkumine (*technology push*) ja murranguline innovatsioon), et tagada sektori pikaajaline konkurentsivõime ja saavutada tipptasemel kaitsevõime. Fondi prioriteedid tuleks koostöös liikmesriikidega kindlaks määrata iga-aastaste/mitmeaastaste tööprogrammide raames;
- **fondi ülesehitus peaks kajastama** terviklikku ja kaitsevõimest lähtuvat lähenemisviisi, mis hõlmaks kogu tehnoloogiatsükli ja põhineks ühel määruel. Kahe vahendi üksikasjalik korraldus tuleks omavahel võimalikult suures ulatuses ühtlustada;
- sidusrühmade üksmeelse arvamuse kohaselt tuleb **intellektuaalomandi õiguse** eeskirju kaitsevaldkonnaga arvestades kohandada. Teadusorganisatsioonid kutsusid üles kaitsma kõigi projektides osalejate õigusi ja mitte ainult suurtööstuste omi.

- Seoses rahastamismääradega oli sidusrühmade ühine arvamus, et nende puhul tuleb arvestada sektori eripäraga. Teadusorganisatsioonid toetasid mõtet suurendada teadusuuringutesse tehtavat rahalist panust kuni 100 %-le ja katta taristuga seotud kaudsed kulud. Asjatundjate rühma aruandes kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme kohta³ soovitati katta praegusest suurem osa kaudsetest kuludest;
- **rahalise toetuse andmise vormi osas** soovitasid vastajad kaaluda võimalusi liikmesriikide poolseks kaasrahastamiseks, näiteks kommertskasutusele eelnevate hangete ja segarahastamistoimingute kaudu, mida hallatakse InvestEU kaudu juhul, kui tegu on tuletisprojektidega tsiviilvaldkonnas või seoses katserajatistega.

- **Välisekspertide arvamused**

Siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEda volinik kutsus kokku rühma, mis koosnes 16 kaitsevaldkonnas tegutsevast kõrgetasemelisest isikust (tööstuse, teadusorganisatsioonide, Euroopa ja liikmesriikide parlamentide ning poliitikavaldkonna uurimisinstituutide esindajad), et pakkuda väliseksperti seoses lühi- ja pikemaajalise kaitseuuringute poliitikaga. Regulaarsete vestluste ja konsulteerimise tulemusena avaldas rühm 2016. aasta jaanuaris aruande *European Defence Research - the case for an EU-funded R&T programme*⁴.

Rühm aitas välja töötada kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistavat meetet, mis käivitus 2017. aasta aprillis, ja andis strateegilisi nõuandeid liidu rahastatavate kaitseuuringute pikemaajaliste eesmärkide kohta.

- **Mõjuhindang**

Kooskõlas komisjoni parema õigusloome tavadega on käesolevale ettepanekule lisatud mõjuhindang. Sõltumatu õiguskontrollikomitee analüüsis mõjuhindangu aruannet 11. aprillil 2018 ja esitas selle kohta positiivse arvamus. Komitee soovitas määrata täpsemalt kindlaks algatuse õiguslik alus ja võimalikud kattuvused programmi „Euroopa Horisont“ teise eriprogrammi raames rahastatava teadustegevusega, et kohandada rakendusmehhanismide kirjeldust, võimaldamaks selektiivsemat lähenemisviisi, ja põhjendada paremini fondi puhul kavandatud eelarve otsesest täitmist. Kooskõlas komitee soovitustega on mõju hindamise aruannet vastavalt muudetud. Mõjuhindangu punkt 3.2.1 on kooskõlas esimese soovitusega täielikult ajakohastatud. Punkti 2.4 sõnastust on parandatud ja selles on nüüd täpselt selgitatud, millised on Euroopa Kaitsefondi ja programmi „Euroopa Horisont“ rakendava eriprogrammi vahelised piirid tsiviilrakenduste puhul. Selleks et paremini selgitada, millised on erinevate variantide erisused ning tugevad ja nõrgad küljed, on punkti 4.1 sõnastust läbivalt kohandatud, just nagu ka punktis 4.2 esitatud variantide hindamise juures, mis näeb nüüd ette võimaluse rakendada juhtumipõhiselt ja juhul, kui see on asjakohane, teatavaid variandi 3 loogikal põhinevaid meetmeid. Punktile 4.1.1 on lisatud konkreetne formuleering, et õigustada eelarve otsese täitmise kasutamist.

³ https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/GoP_report.pdf

⁴ https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/GoP_report.pdf

Mõju hindamise aruandes on selgitatud probleeme ja põhjuseid, millest tulenevalt komisjon algatuse välja pakkus. Need on seotud liikmesriikide kaitse-eelarve kärbetega ja kooskõlastamata kulutustega, mis on tinginud ebatõhususe ja vähendanud kaitseotstarbelise varustuse kättesaadavuse kriitilise piirini. Samuti leiti aruandes, et innovatsiooni puudumine kaitsevaldkonnas on problemaatiline ning et kaitsevaldkonna teadus- ja arendustegevuse alase koostöö ja varustusse tehtavate investeeringute üha kahanev tase pärsib liidu suutlikkust töötada välja uusi kaitsetehnoloogiaid ja -süsteeme. Killustatud nõudlus väljendub pakkumise poole ebatõhusas korralduses, muu hulgas märkimisväärses dubleerimises, tootmise väikeses mahus ja tööstuse peamiselt liikmesriigi tasandil üles ehitatud tarneahelates. Kõik see on piiranud kaitseotstarbelise varustuse koostegutsemisvõimet ja tinginud selle, et mastaabisääst on jäänud kasutamata.

Aruande kohaselt aitab fond olukorda parandada, suunates 13 miljardit eurot ühistesse kaitseotstarbelistesse teadusuuringutesse ja kaitsevõime arendamisse, tehes liidust ühe suurimatest kaitseuuringutesse investeerijatest ELis ja toimides katalüsaatorina, mis suunab individuaalsed kulutused ELi ümber ühistesse arenguprojektidesse, mille ühised tehnilised nõuded toetavad ELi prioriteetide elluviimist.

Aruandes hinnati fondi struktuuri ja rakendusmehhanismide kolme varianti, et leida võimalus probleeme optimaalselt käsitleda.

- 1. variant – aastate 2014–2020 mitmeaastase finantsraamistiku raames säilitatakse kaks praegu olemasolevat eraldi katseprogrammi, ent kulutuste taset rohkem kui kuuekordistatakse;
- 2. variant – kehtestatakse täiendavad paindlikkus- ja lihtsustamismeetmed. Ühtne fond võimaldaks ühtlustatud osalemiseeskirjade kaudu terviklikult kavandada nii teadus- kui ka arendustegevust. 2. variandi puhul võetakse arvesse sidusrühmade väljendatud muret selle üle, et kaudsete kulude rahastuse tase on lähtestsenaariumi puhul liiga madal. Arvesse tuleks võtta sektori eriomadusi, sealhulgas sõltuvust ühest ostjast ja olulisi piiranguid kaitse suunitlusega teadus- ja arendustegevuse tulemuste ärieesmärgil kasutamisele. 2. variandi puhul suurendatakse paindlikkust, võimaldades kaudseid kulusid paremini katta. Samuti kavatakse kehtestada lihtsustamismeetmed, nagu ühekordsete maksete vormis antavad toetused ;
- 3. variant – kehtestatakse rangemad nõuded, see tähendab stiimulitel ja preemiatel põhinev lähenemisviis asendatakse normatiivsema lähenemisviisiga, mille eesmärk on kasutada kindlaks tehtud probleemide lahendamisel rohkem sekkuvaid meetmeid, et kiiremini tulemusteni jõuda. Sellise normatiivse lähenemisviisiga kaasnevad ka märkimisväärsed riskid, eriti sellega kaasatuleku seisukohast, mis võib piirata fondi võimalusi saavutada oma eesmärgid saavutada.

Aruandes esitatakse variantide võrdlus ja soovitatakse seejärel 2. varianti, kuna sellega viiakse koostoime maksimumini ja võetakse kasutusele lihtsustamine. Samuti on stiimulipõhine lähenemisviis vähem riskantne kui 3. variandi normatiivne lähenemisviis. 2. variant on parim võimalus tagada, et fondil on järgmine mõju:

- edendada Euroopa kaitsesektori tehnoloogiline ja tööstusliku baasi integreerimist ja üleilmset konkurentsivõimet;

- toetada kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia väljatöötamist liidus, toimides katalüsaatorina teadus- ja arendustegevuse koostööprogrammide puhul peamistes kaitsetehnoloogia valdkondades. Sellest peaksid tulenema koostööprogrammid kaitseinvesteeringute valdkonnas, mis tegelevad liikmesriikide tulevaste võimetealaste vajadustega ja toetavad süvendatud koostöö kaudu tulevase kaitsevõime arendamist, ning
- anda ELi lisaväärtust, kuna see suudab (asendamata seejuures riikliku tasandi jõupingutusi) koordineerida paljusid sidusrühmi alates kaitseministeeriumidest, kes on eksklusiivsed kliendid, kuni kaitsetööstusteni, kes on kaitseotstarbeliste toodete ainupakkujad, et saavutada kõigi jaoks kasulikud tulemused.

- **Lihtsustamine ja paindlikkus**

Terviklik lähenemisviis: Euroopa Kaitsefond, mis hõlmab nii teadus- kui ka arendustegevust, võimaldab integreeritud, vastastikku tugevdavat toetust, vältides ohtu, et teadusuuringute tulemused lähevad kaotsi, kuna puudub alaline toetus tehnoloogia edasiarendamisele ja katsetamisele. See suurendab liidu rahastamise kaudu toetatavate toodete ja tehnoloogiate kasutuselevõttu. Lisaks sellele võimaldab integreeritud ja paindlikum fond vajaduse korral täiendavat liiki toetusi, sealhulgas kommertskasutusele eelnevate hankementluste kaudu. See võimaldab kindlaks teha parima hinna ja kvaliteedi suhtega turulahendused, et tegeleda liidu vajadustega kaitseuuringute ja arendustegevuse vallas.

Arvestamine kaitsesektoris toimuva teadus-ja arendustegevuse eripäraga: Euroopa Kaitsefondi ülesehituse ja struktuuri puhul võetakse arvesse kogemusi, mis on saadud kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme käigus, ja määruse ettepanekut, millega kehtestatakse Euroopa kaitsepoliitika tööstusliku arendamise programm, sidusrühmadelt saadud tagasisidet ja mõjuhindangu tulemusi ning eriti asjaomase sektori eripära, mille puhul liikmesriigid ja assotsieerunud riigid katavad reeglina kõik teadus- ja arendustegevuse kulud tulenevalt sellise tegevuse tulemuste kasutamisele kehtivatest piirangutest. Euroopa Kaitsefond võimaldab suuremat paindlikkust, et katta paremini kaudseid kulusid, samas kui sellega kehtestatakse meetmed, et vältida ülemäärase hüvitamise võimalust.

Meetmed, mida rakendatakse fondi arendusetapis, on tihedalt seotud liikmesriikide planeerimise ning ostustrateegiatega ja -protsessidega, sealhulgas nende rahalise panusega rahvusvahelistesse relvastusprojektidesse. Seega on oluline, et arendustegevust käsitlevate meetmete puhul oleksid liikmesriigid lepingu sõlmimise üle otsustamisse vastavalt komiteemenetlusele kaasatud.

Prototüüpide väljatöötamise ja arendustsükli hilisemates etappides toimuva tegevuse rahastamismäärad on madalamad kui prototüüpide etapile eelnevate muude tegevuste puhul. Sellega luuakse asjakohaseid stiimuleid, et toetada prototüüpide väljatöötamisele suunatud koostööprojektide käivitamist, võttes seejuures arvesse liikmesriikide rahastuse olulist rolli kõnealuses valdkonnas.

Euroopa Kaitsefondis osalemise eeskirjades võetakse arvesse kaitsesektori eripära, eelkõige mis puudutab ranget vajadust salastatud teabe kaitsmiseks, võetud meetmete tulemuste haldamist jne.

Erilist tähelepanu pööratakse sellele, et tagada väikeettevõtete osalemine, suurendades rahastamismäärasid, et õhutada väikesi ja keskmise suurusega ettevõtjaid osalema piiriülestes koostööprojektides.

See, et laialdaselt kasutatakse tulemuspõhiseid vahendeid (ühekordsed maksed ja kindlasummalised toetused), võimaldab vältida toetuskõlblike kulude raamatupidamislikku järelkontrolli ja kontrollimise võimalikku keerukust tulenevalt julgeolekukontrollist. Ennekõike juhul, kui liit täiendab väikese summaga liikmesriigi poolt juba heaks kiidetud esialgset eelarvet (toetus prototüüpide väljatöötamisele), antakse liidu toetust ühekordse kindla summana, mis makstakse välja liikmesriikide poolt heaks kiidetud väljundite põhjal. Üldreeglina tuleb liidu toetust maksta väljundite alusel. See hõlbustab fondi haldamist, vähendab halduskulusid ja piirab veamäära.

Komisjon rakendab Euroopa Kaitsefondi eelarve otsese täitmise korras, et tagada fondi maksimaalne tõhusus ja tulemuslikkus. Liikmesriigid on Euroopa Kaitsefondi rakendamisega tihedalt seotud.

- **Põhiõigused**

ELi kodanike julgeoleku parandamisega kaitstakse nende põhiõigusi.

Rahastatavate meetmete puhul täidetakse liidu poolt rahvusvaheliste lepingute raames võetud kohustusi ja kõiki rahastamistaotlusi kontrollivad eetika valdkonna eksperdid.

4. MÕJU EELARVELE

Ajavahemikuks 2021–2027 kavandatud eelarve on 13 000 000 000 eurot (jooksevhindades), mis jaguneb järgmiselt:

- 4 100 000 000 eurot teadustegevuseks;
- 8 900 000 000 eurot arendustegevuseks.

Vajaliku eelarve ja inimressursside mõju mitmeaastasele finantsraamistikule on üksikasjalikult kirjeldatud ettepanekule lisatud finantsselgituses.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Finantsselgituses on esitatud vahendid, mida komisjoni talitused vajavad fondi rakendamiseks. Fondi võib hallata komisjoni rakendusamet, seda tingimusel, et tasuvusanalüüs kinnitab selle kulutõhusust.

Tulemuslikkust käsitleva aruandluse ja hindamise toetamiseks on tehtud ettepanek seirekava kohta. Tulemused tehakse kättesaadavaks järk-järgult. Järelevalvealane teave on seotud järgmisega:

- esimeste aastate sisendnäitajad (näiteks projektide arv ja nende liigid);
- väljundnäitajad programmitöö perioodi keskel (ja sõltuvalt projektide kestusest);

- fondi lõpuaastate tulemusnäitajad (näiteks liikmesriikide poolt algatatud edasised hanked, samuti patendid).

Hindamised tehakse kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe punktidega 22 ja 23,⁵ milles kolm institutsiooni kinnitasid, et olemasolevate õigusaktide ja poliitika hindamine peaks moodustama aluse võimalike edasiste meetmete mõju hindamiseks. Need käsitlevad programmi mõju kohapeal, võttes aluseks programmi näitajad/eesmärgid ning üksikasjaliku analüüsi selle kohta, mil määral võib programmi pidada asjakohaseks, tulemuslikuks, tõhusaks, piisavat ELi lisaväärtust omavaks ja sidusaks teiste ELi poliitikasuundadega. Hindamised hõlmavad saadud kogemusi, mille alusel teha kindlaks puudujäägid/probleemid või võimalused meetmeid või nende tulemusi parandada ning nende kasutamist/mõju maksimeerida.

Kui piisav teave on kättesaadavaks saanud ja hiljemalt neli aastat pärast rakendamise algust viiakse läbi fondi rakendamist käsitlev fondi vahehindamine, mis toimub paralleelselt kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme ja Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi järelhindamisega.

Rakendusperioodi lõpul, kui enamik projekte on lõpule viidud, korraldab komisjon lõpphindamise.

Kliimamuutuse küsimuse integreerimine

Komisjoni ettepanekus 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kohta on seatud kõrgelennuline eesmärk integreerida kliimamuutuse küsimus kõikidesse ELi programmidesse: üldeesmärk on, et 25 % ELi kulutustest oleks suunatud kliimaeesmärkide saavutamisele. Käesoleva fondi panust selle üldeesmärgi saavutamisse jälgitakse ELi kliimanäitajate süsteemi abil asjakohase detailsusega, sealhulgas täpsema metoodika kasutamisega, kui see on kättesaadav. Komisjon esitab jätkuval igal aastal teavet kulukohustuste assigneeringute kohta iga-aastase eelarveprojekti raames.

Selleks et toetada Euroopa Kaitsefondi sellise potentsiaali kasutamist, mis aitab saavutada kliimaeesmärke, püüab komisjon leida asjakohaseid meetmeid kogu fondi ettevalmistamise, rakendamise, läbivaatamise ja hindamise kestel.

- **Kohaldamine**

Käesolevas õigusakti ettepanekus on kohaldamisajaks määratud 1. jaanuar 2021.

⁵ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel 13. aprillil 2016 sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe, ELT L 123, 12.5.2016, lk 1–14.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega luuakse Euroopa Kaitsefond

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 173 lõiget 3, artikli 182 lõiget 4, artiklit 183 ja artikli 188 teist lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) 30. novembril 2016. aastal vastu võetud Euroopa kaitsealases tegevuskavas kohustus komisjon täiendada liikmesriikide ühiseid jõupingutusi julgeolekuprobleemidele reageerimiseks vajaliku kaitsealase tehnoloogilise ja tööstusliku suutlikkuse arendamisel, pakkuma nende jaoks finantsvõimendust ja neid konsolideerima ning soodustama konkurentsivõimelist, uuenduslikku ja tõhusat Euroopa kaitsetööstust. Eelkõige tegi komisjon ettepaneku luua Euroopa Kaitsefond (edaspidi „fond“), et toetada investeringuid kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogiate ühisesse teadus- ja arendustegevusse, soodustades nii koostoimeid ja kulutõhusust, ning edendades kaitsevarustuse ühist soetamist ja hooldust liikmesriikide poolt. Fond täiendaks sel eesmärgil liikmesriikide tasandil juba kasutatavat rahastamist ja peaks aitama liikmesriikidel kaitsevaldkonnas rohkem investeerida ja koostööd teha. Fondi kaudu toetataks koostööd kogu kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogiate olulusea jooksul.
- (2) Fond aitaks kaasa tugeva, konkurentsivõimelise ja uuendusliku kaitsetööstusliku ja -tehnoloogilise baasi loomisele ning toimiks koos liidu algatustega paremini integreeritud Euroopa kaitseturu poole liikumiseks ja eelkõige koos kahe 2009. aastal vastuvõetud direktiiviga⁶, millest üks käsitleb riigihankeid ja teine ühendusesisest vedu kaitsesektoris.
- (3) Lähtudes integreeritud lähenemisviisist ja selleks et aidata kaasa liidu kaitsetööstuse konkurentsivõime ja innovatsioonisuutlikkuse suurendamisele, tuleks luua Euroopa Kaitsefond.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/43/EÜ kaitseotstarbeliste toodete ühendusesisese veo tingimuste lihtsustamise kohta (ELT L 146, 10.6.2009, lk 1); Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76).

Fondi eesmärk peaks olema edendada liidu kaitsetööstuse konkurentsivõimet, uuenduslikkust, tõhusust ja sõltumatust, mis aitab täiustada liidu strateegilist sõltumatust, toetades piiriülest koostööd liikmesriikide ja ettevõtjate, teaduskeskuste, riigiasutuste, rahvusvaheliste organisatsioonide ja ülikoolide vahel kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia uurimis- ja arendusetapis. Uuenduslikemate lahenduste ja avatud siseturu saavutamiseks peaks fond toetama kaitsevaldkonnas tegutsevate väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ning keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate piiriülest osalust.

- (4) Uurimisetapp on ülioluline, sest see mõjutab Euroopa kaitsetööstuse suutlikkust ja sõltumatust töötada välja tooteid ning soodustab liikmesriikide kui kaitse lõpptarbijate sõltumatust. Kaitsevõime arendamisega seotud uurimisetapp võib endas kätkeada märkimisväärsed riske, eriti tehnoloogiate vähese arengu ja murrangulisuse tõttu. Teadusuuringute ja tehnoloogiaetapile järgnevas arendusetapis tekib märkimisväärsed riske ja kulusid, mis takistavad teadusuuringute tulemuste edasist rakendamist ja mõjuvad negatiivselt liidu kaitsetööstuse konkurentsivõimele ja uuenduslikkusele.
- (5) Fondist ei peaks toetatama puhtalt alusuuringuid, mida tuleks toetada muude kavade kaudu; siiski võidakse toetada kaitsele suunatud alusuuringuid, mis võivad saada aluseks välja selgitatud või oodatavate probleemide või võimalustega tegelemiseks.
- (6) Fondist võiks pakkuda toetust tegevustele, mis hõlmavad uusi tooteid ja tehnoloogiaid või olemasolevate toodete ja tehnoloogiate täiustamist, eeldusel et mitteassotsieerunud kolmas riik või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus ei piira täiustamiseks vajalikku olemasolevat teavet. Liidu rahastamise taotlemisel tuleks õigussubjektidelt nõuda asjakohase teabe esitamist piirangute puudumise kohta. Sellise teabe puudumisel ei peaks liidu rahastamist andma.
- (7) Et tagada liidu ja selle liikmesriikide rahvusvaheliste kohustuste täitmine käesoleva määruse rakendamisel, ei peaks fondi raames olema rahastamiskõlblikud tegevused selliste toodete ja tehnoloogiate arendamiseks, mille kasutamine, arendamine või tootmine on keelatud rahvusvahelise õigusega. Seoses sellega peaks selliste uute kaitseotstarbeliste toodete või kaitsetehnoloogiatega seotud tegevuste rahastamiskõlblikkus, mis on mõeldud spetsiaalselt inimkontrollita löökidega surmavate rünnakute elluviimiseks, sõltuma ka muutustest rahvusvahelises õiguses.
- (8) Raskused kokkuleppele jõudmisel kaitsevõimealaste nõuete koondamise ja ühtsete tehniliste kirjelduse ja standardite osas nõrgendavad liikmesriikidevahelist piiriülest koostööd ja eri liikmesriikides asuvate õigussubjektide vahel. Selliste nõuete, kirjelduste ja standardite puudumine on viinud kaitsesektori suurema killustumiseni, tehniliste aspektide keeruliseks muutumiseni, viivitusteni ja suurenenud kulutusteni. Samuti on vähenenud koostegutsemisvõime. Ühtses tehnilises kirjelduses kokkuleppele jõudmine peaks olema eeltingimus suuremat tehnoloogilise valmisoleku astet nõudvate tegevuste puhul. Liikmesriikide tegevus ühtsete kaitsevõimealaste nõuete koostamiseks, uuringute toetamiseks ning tegevused tehnilise kirjelduse või standardite ühtse määratluse koostamise toetamiseks peaksid samuti olema kõlblikud fondist toetuse saamiseks.
- (9) Kuna fondi eesmärk on toetada liidu kaitsetööstuse konkurentsivõimet ja innovatsiooni kaitsevaldkonna teadus- ja tehnoloogiaalase koostöö võimendamise ja täiendamisega ning koostööprojektide arendusetapi riskide maandamisega, peaksid kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia uurimise ja arendamisega seotud tegevused olema kõlblikud fondist toetuse saamiseks. See kehtib ka olemasolevate kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogiate ajakohastamisele suunatud tegevuste, sealhulgas nende koostegutsemisvõime suhtes.
- (10) Arvestades, et fondiga püütakse eelkõige soodustada õigussubjektide ja liikmesriikide koostööd kogu Euroopas, tuleks fondi alusel rahastamiskõlblikuks lugeda ainult sellised tegevused, mida võetakse ette vähemalt kolmes eri liikmesriigis ja/või assotsieerunud riigis asuva vähemalt

kolme õigussubjekti koostöö vormis. Vähemalt kolm nendest vähemalt kahes eri liikmesriigis ja/või assotsieerunud riigis asutatud rahastamiskõlblikust üksusest ei tohi olla sama üksuse otsese või kaudse tegeliku kontrolli ega vastastikku üksteise kontrolli all. Liikmesriikidevahelise koostöö soodustamiseks võidakse fondist toetada ühiseid kommertskasutusele eelnevaid hankeid.

- (11) Vastavalt [viide ajakohastatakse vastavalt uuele ülemeremaid ja -territooriume käsitlevale otsusele: nõukogu otsuse 2013/755/EL⁷ artiklile 94] on ülemeremaadel ja -territooriumidel asuvad isikud ja üksused rahastamiskõlblikud, kui fondi eeskirjadest ja eesmärkidest või võimalikest kokkulepetest liikmesriigiga, millega vastav ülemeremaa või -territoorium on seotud, ei tulene teisiti.
- (12) Kuna fondi eesmärk on suurendada liidu kaitsetööstuse konkurentsivõimet, tõhusust ja sõltumatust, tuleks rahastamiskõlblikuks lugeda põhimõtteliselt ainult liidus asutatud üksused, kes ei ole mitteassotsieerunud kolmandate riikide või mitteassotsieerunud kolmandate riikide üksuste kontrolli all. Liidu ja selle liikmesriikide oluliste julgeoleku- ja kaitsehuvide tagamiseks ei tohiks fondist rahastatavate tegevustega seoses vahendite saajate ja nende alltöövõtjate kasutatav taristu ja vara ega nende kasutatavad rajatised ja ressursid asuda mitteassotsieerunud kolmanda riigi territooriumil.
- (13) Mõnel juhul peaks tegevuse eesmärkide saavutamiseks olema võimalik teha erand põhimõttest, mille kohaselt ei tohi vahendite saajad ega nende alltöövõtjad olla mitteassotsieerunud kolmandate riikide või mitteassotsieerunud kolmandate riikide üksuste kontrolli all. Seepärast võivad need liidus asutatud, kuid mitteassotsieerunud kolmanda riigi kontrolli või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksuse kontrolli all olevad õigussubjektid saada rahastamist, kui on täidetud liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega seotud asjakohased ja ranged tingimused. Selliste üksuste osalemine ei tohi minna vastuollu fondi eesmärkidega. Taotlejad peaksid esitama kogu asjakohase teabe tegevuse puhul kasutatavate taristute, rajatiste, varade ja ressursside kohta.
- (14) Juhul kui fondi raames rahastamiskõlblikuks loetud tegevuse elluviimises soovib osaleda konsortsium ja kui liidu rahalist abi antakse toetuse vormis, peaks konsortsium nimetama ühe oma liikmetest koordinaatoriks, kes on peamine kontaktisik.
- (15) Kui fondist rahastatavat arendustegevust haldab liikmesriigi või assotsieerunud riigi määratud projektijuht, peaks komisjon enne makse tegemist vahendite saajale teavitama projektijuhti, et projektijuht saaks tagada, et vahendite saajad peavad ajakavast kinni. Teatavatel asjaoludel võiks projektijuht esitada komisjonile tähelepanekud tegevuse edenemise kohta, et komisjon saaks kontrollida, kas makse tegemise tingimused on täidetud.
- (16) Tõendamaks rahastatavate tegevuste majanduslikku elujõulisust, peavad vahendite saajad tõendama, et tegevuse need kulud, mida ei kaeta liidu vahenditest, kaetakse muudest vahenditest.
- (17) Kaitsevõime ühiseks edendamiseks ja soetamiseks peaksid liikmesriikide käsutuses olema eri liiki rahastamisvahendid. Komisjoni loodud finantsraamistik peaks pakkuma mitmesuguseid vahendeid, millele liikmesriigid saavad toetuda koostöö edendamise ja ühishangete

⁷ Nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsus 2013/755/EL ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta („ÜMTde assotsieerimise otsus“) (ELT L 344, 19.12.2013, lk 1).

korraldamisega seotud rahastamisprobleemide lahendamisel. Selliste rahastamisvahendite kasutamine võiks veelgi edendada koostööpühiste kaitseprojektide käivitamist ja suurendada kaitsekulutuste tulemuslikkust, sealhulgas Euroopa Kaitsefondist rahastatavate projektide puhul.

- (18) Arvestades kaitsetööstuse eripära, mille puhul nõudlus pärineb peaaegu eranditult liikmeriikidelt ja assotsieerunud riikidelt, kes kontrollivad ka kõikide kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogiate soetamist, sealhulgas ekspordi, toimib kaitsesektor ainulaadsel viisil ega järgi traditsioonilisematel turgudel valitsevaid tavapäraseid reegleid ja ärimudeleid. Seepärast ei saa kaitsetööstuses võtta ette iserahastatavaid kaitsealaseid teadus- ja arendustegevuse projekte ning kõik teadus- ja arendustegevuse kulud katavad tavaliselt liikmesriigid ja assotsieerunud riigid. Selleks et saavutada fondi eesmärgid, eriti eri liikmesriikidest ja assotsieerunud riikidest pärit äriühingute vahelise koostöö stimuleerimine, ning võttes arvesse kaitsesektori eripära, tuleks prototüüpide arendamise etapile eelnevate tegevuste puhul katta rahastamiskõlblikud kulud kuni täies ulatuses.
- (19) Prototüüpide arendamise etapp on kriitiline etapp, mille käigus liikmesriigid ja assotsieerunud riigid tavaliselt teevad otsuse koondinvesteermise kohta ning käivitavad tulevaste kaitseotstarbeliste toodete või kaitsetehnoloogiate soetamise protsessi. Sellepärast lepivad liikmesriigid ja assotsieerunud riigid just selles etapis kokku vajalikes lubadustes, sealhulgas kulude jagamine ja projekti omandiõigused. Lubaduste usaldusväärsuse tagamiseks ei tohiks liidu poolne fondi raames pakutav rahastamine üldjuhul ületada 20 % rahastamiskõlblikest kuludest.
- (20) Prototüübi arendamisele järgnevatel etappidel tuleks lubada kuni 80 % rahastamine. Sellised toote ja tehnoloogia viimistlemise eelsed tegevused võivad nõuda siiski märkimisväärsed kulusid.
- (21) Kaitsesektori sidusrühmad peavad katma erilised kaudsed kulud, näiteks julgeolekukulud. Lisaks ei saa sidusrühmad erinevalt tsiviilsektorist saada tagasi teadus- ja arendustegevuse kulusid, kuna nad tegutsevad eriturul, kus puudub ostjapoolne nõudlus. Seepärast on põhjendatud 25 %-lise kindlasummalise määra lubamine koos võimalusega nõuda sisse kaudsed kulud, mis määratakse kindlaks vastavalt vahendite saaja tavapärastele kuluarvestustavadele, eeldusel et siseriiklikud ametiasutused aktsepteerivad kõnealuseid kuluarvestustavasid võrreldavates rahastamiskavades, ja et need edastatakse komisjonile. Vastutav eelarvevahendite käsutaja peaks põhjendama tööprogrammis või projektikonkursil oma otsust aktsepteerida kaudseid rahastamiskõlblikke kulusid, mis ületavad 25 %-list kindlasummalist määra.
- (22) Tagamaks, et rahastatud tegevused aitaksid kaasa Euroopa kaitsetööstuse konkurentsivõimele ja tõhususele, on oluline, et liikmesriigid kavandaksid juba lõpptoote ühist hankimist või kasutaksid tehnoloogiat, eriti ühise piiriülese hankimise teel, mille käigus liikmesriigid korraldavad hankemenetluse ühiselt, kasutades eelkõige kesket hankijat.
- (23) Innovatsiooni ja tehnoloogiaarenduse edendamine liidu kaitsetööstuses peaks toimuma viisil, mis on kooskõlas liidu julgeoleku- ja kaitsehuvidega. Seega peaks üheks toetuse andmise kriteeriumiks olema tegevuse panus nendesse huvidesse ja kaitseuuringutesse ja liikmesriikide vahel kokku lepitud ühiste kaitsevõime prioriteetidesse. Liidus on ühiste kaitseuuringute ja kaitsevõime puudujäägid selgitatud välja ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames ja seda eelkõige üldise strateegilise teadusuuringute kava ja võimearendusplaaniga. Asjaomaste prioriteetide rakendamist toetavad muud liidu protsessid, näiteks kaitseküsimuste iga-aastane kooskõlastatud läbivaatamine ja alaline struktureeritud koostöö, selgitades välja ja arendades edasi tõhustatud koostöö võimalusi, et täita ELi tasandi kõrgelennulised julgeoleku- ja kaitsealased eesmärgid. Vajaduse korral võib arvesse võtta ka piirkondlikke ja rahvusvahelisi

prioriteete, sealhulgas NATO kontekstis, tingimusel et need on kooskõlas liidu prioriteetidega, ei takista ühegi liikmesriigi osalemist ja arvestavad vajadusega vältida tarbetut topelttööd.

- (24) Rahastamiskõlblikud tegevused, mis on välja töötatud liidu institutsioonilises raamistikus toimuva alalise struktureeritud koostöö kontekstis, peaksid tagama eri liikmesriikides asuvate ettevõtjate tõhustatud koostööd ja seega aitama otseselt täita programmi eesmäärke. Kui sellised projektid valituks osutuvad, tuleks neile ette näha kõrgem rahastamismäär.
- (25) Komisjon võtab arvesse muid raamprogrammi „Euroopa Horisont“ alusel rahastatud tegevusi, et vältida asjatut topelttööd ja tagada tsiviil- ja kaitseotstarbeliste teadusuuringute vastastikune kasulikkus.
- (26) Küberjulgeolek ja -kaitse on üha olulisemad probleemid ning komisjon ja kõrge esindaja tunnistasid vajadust luua koostoimed fondi raames ellu viidavate küberkaitse tegevuste ja küberjulgeoleku valdkonnas tehtud liidu algatuste vahel (näiteks need, mis kuulutati välja ühisteatistes küberturvalisuse teemal). Eelkõige peaks kavandata Euroopa küberturvalisuse uurimis- ja pädevuskeskus püüdma luua koostoimeid küberturvalisuse tsiviil- ja kaitsemõõtme vahel. See võiks aktiivselt toetada liikmesriike ja muid asjaomaseid osalejaid, pakkudes nõustamist, jagades oskusteavet ning hõlbustades koostööd seoses konkreetsete projektide ja algatustega ning samuti liikmesriikide taotluste alusel, tegutsedes Euroopa Kaitsefondi projektijuhina.
- (27) Tuleks tagada ühtne lähenemisviis, ühendades omavahel komisjoni poolt Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määruse (EL, Euratom) 2018/... (finantsmäärus) artikli [58 lõike 2 punkti b] tähenduses käivitatud kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr loodud Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi meetmed, et ühtlustada osalemistingimused, luua järjekindlamad vahendid, suurendada innovatsiooni, koostöö ja majanduslikku mõju, vältides samas tarbetut topelttööd ja killustumist. Sellise integreeritud lähenemisviisiga peaks fond aitama kaasa kaitseuuringute tulemuste paremale kasutusele võtmisele, täites teadusuuringute ja arendustegevuse vahelise lõnga kaitsesektori eripära arvestades ja edendades kõiki innovatsioonivorme, sealhulgas murrangulist innovatsiooni, kus tuleks aktsepteerida võimaliku läbikukkumisega.
- (28) Käesoleva fondi poliitilisi eesmäärke tuleks samuti rahastada InvestEU poliitikavaldkonna rahastamisvahendi(te) [...] kaudu ja eelarvetagatise alusel.
- (29) Rahalist toetust tuleks kasutada turutõrgete või mitteoptimaalsete investeerimisolukordade kõrvaldamiseks proportsionaalsel viisil ja tegevustega ei tohiks teha topelttööd ega välja tõrjuda erasektoripoolset rahastamist ega moonutada konkurentsi siseturul. Tegevustel peaks olema selge Euroopa lisaväärtus.
- (30) Käesoleva määrusega ette nähtud rahastamisliikide ja eelarve täitmise viiside valikul tuleks lähtuda nende suutlikkusest saavutada tegevuste erieesmäärke ja tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollidega seotud kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. See peaks hõlmama kindlasummaliste maksete, kindlamääraliste maksete ja ühikuhindade kasutamise kaalumist ning finantsmääruse artikli [125 (lõike 1)] kohaste kuludega mitteseotud rahastamisvahendite kasutamist.
- (31) Komisjon peaks kehtestama kooskõlas fondi eesmärkidega aastase või mitmeaastase tööprogrammi. Tööprogrammi koostamisel peaks komisjoni abistama liikmesriikide komitee. Euroopa Kaitseagentuurile antakse liikmesriikide komitees vaatlaja staatus, sest agentuuril on kaitsesektoris vajalikud teadmised ja kogemused. Kaitsevaldkonna eripära arvestades peaks liikmesriikide komiteed tema töös abistama ka Euroopa välisteenistus.

- (32) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamise ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendusvolitused seoses tööprogrammi vastuvõtmise ning väljavalitud tegevuste rahastamiseks vajalike vahendite eraldamisega. Arendustegevuse puhul tuleks eriti võtta arvesse kaitsesektori eripära, eelkõige liikmesriikide ja/või assotsieerunud riikide vastutust seoses planeerimis- ja soetamisprotsessiga. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011]⁸.
- (33) Avatud siseturu toetamiseks tuleks kutsuda VKEsid ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjaid kas konsortsiumi liikmetena või alltöövõtjatena üles piiriülevalt osalema.
- (34) Fondi edukuse tagamiseks peaks komisjon püüdma pidada dialoogi liikmesriikide ja kaitsetööstusega.
- (35) Käesoleva määrusega kehtestatakse Euroopa Kaitsefondile rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendi ja nõukogu peamine juhis vastavalt [uuele institutsioonidevahelisele kokkuleppele] Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta⁹.
- (36) Kui ei ole teisiti sätestatud, kohaldatakse fondi suhtes finantsmäärust. Selles määruuses sätestatakse liidu eelarve täitmise eeskirjad, sealhulgas eeskirjad toetuste, auhindade, hangete, finantsabi, rahastamisvahendite ja eelarvetagatiste kohta.
- (37) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt ELi toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastu võetud horisontaalseid finantseeskirju. Need eeskirjad on sätestatud finantsmääruuses ning neis on sätestatud eelkõige eelarve koostamise ja täitmise eeskirjad, sealhulgas eeskirjad toetuste, hangete, auhindade ja kaudse rahastamise kohta ning ette nähtud eelarvevahendite käsutajate vastutuse kontroll. ELi toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastu võetud eeskirjades on käsitletud ka liidu eelarve kaitsmist juhul, kui liikmesriikides esineb üldistunud puudusi õigusriigi toimimises, sest õigusriigi põhimõtte järgimine on usaldusväärse finantsjuhtimise ja tulemusliku ELi-poolse rahastamise oluline eeltingimus.
- (38) Vastavalt finantsmäärusele, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013¹⁰, nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2988/95¹¹, nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96¹² ja nõukogu määrusele (EL) 2017/1939¹³ tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise ja pettuste ärahoidmist,

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁹ Viidet ajakohastatakse: ELT C 373, 20.12.2013, lk 1. Kokkulepe on kättesaadav aadressil: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2013.373.01.0001.01.ENG&toc=OJ.C:2013:373:TOC

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999, (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

¹¹ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuve kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

¹² Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

¹³ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

avastamist, korrigeerimist ja uurimist, kaotatud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud summade tagasinõudmist ja vajaduse korral halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige võib Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) korraldada haldusjuurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013 ning nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja neis määrustes sätestatud korras, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Vastavalt määrusele (EL) 2017/1939 võib Euroopa Prokuratuur uurida pettusi ja muid kuritegusid, mis kahjustavad liidu finantshuve, ja esitada nendes süüdistusi, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2017/1371¹⁴. Finantsmääruse kohaselt peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd ja andma komisjonile, OLAFile, Euroopa Prokuratuurile ja Euroopa Kontrollikoja vajalikud õigused ja juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annaksid samaväärsed õigused.

- (39) Euroopa Majanduspiirkonda (EEA) kuuluvad kolmandad riigid võivad liidu programmides osaleda koostöö raames, mis on loodud Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga, milles on sätestatud liidu programmide rakendamine kõnealuse lepingu kohaselt tehtava otsusega. Käesoleva määrusega tuleks kehtestada erisäte, et anda vastutavale eelarvevahendite käsutajale Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF) ja Euroopa Kontrollikoja vajalikud õigused ja nõutav juurdepääs, et nad saaksid täielikult kasutada oma vastavaid volitusi.
- (40) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe punktidele 22 ja 23 tuleb seda määrust hinnata teabe alusel, mis on kogutud konkreetse järelvalvekorra alusel, vältides samal ajal ülereguleerimist ja halduskoormust, eelkõige liikmesriikides. Kui see on asjakohane, võivad need nõuded sisaldada mõõdetavaid näitajaid, mille põhjal hinnata määruse mõju kohapeal. Komisjon peaks tegema hiljemalt neli aastat pärast fondi rakendamise algust vahehindamise ja lõpphindamise fondi rakendamisperioodi lõpus, käsitledes finantstegevust rahalise rakendamise tulemuste ja võimaluse korral ka tulemuste mõju seisukohast. Komisjon peaks selle raames analüüsima ka VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate piiriülest osalust fondist rahastatavates projektides, sealhulgas VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate osalust üleilmsetes väärtusahelates. Komisjon võib ka teha ettepaneku käesoleva määruse muutmiseks, et reageerida fondi rakendamise ajal toimuda võivatele sündmustele.
- (41) Kajastades kliimamuutusega toimetuleku olulisust kooskõlas liidu kohustustega Pariisi kliimaleppe rakendamisel ja ÜRO säästva arengu eesmärkide täitmisel, aidatakse käesoleva määrusega kliimameetmeid liidu poliitikas laiemalt kajastada ja saavutada üldeesmärki, et ELi eelarvekulutustest 25 % eraldatakse kliimaeesmärkide saavutamise toetamiseks. Asjaomased tegevused määratakse kindlaks fondi ettevalmistamise ja rakendamise käigus ja neid hinnatakse uuesti vahehindamise raames.
- (42) Kuna fondist toetatakse ainult kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogiate uurimis- ja arendusetappe, ei peaks liidul olema fondist rahastatud tegevuste abil saadud toodete ja tehnoloogiate omandiõigusi ega intellektuaalomandiõigusi, välja arvatud siis, kui liidu abi

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

antakse hanke teel. Siiski peaks huvitatud liikmesriikidel ja assotsieerunud riikidel olema teadusuuringutega seotud tegevuste puhul võimalus kasutada rahastatud tegevuste tulemusi ja osaleda ühisarenduse järeltegevustes ja seega tuleks sellest põhimõttest lubada erandeid.

- (43) Liidu rahaline toetus ei tohiks mõjutada kaitseotstarbeliste toodete liidusiseseid tarneid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/43/EÜ¹⁵ ega toodete, varustuse või tehnoloogia eksporti.
- (44) Tundliku taustteabe kasutamine volitamata isikute poolt või nende isikute juurdepääs teadusprojektidega saavutatud tundlikele tulemustele võib negatiivselt mõjutada liidu või ühe või enama liikmesriigi huve. Seepärast peaks konfidentsiaalsete andmete ja salastatud teabe käsitlemise suhtes kohaldatama kõiki asjakohaseid liidu õigusakte, sealhulgas institutsioonide sise-eeskirju, nagu komisjoni otsus (EL, Euratom) 2015/444¹⁶.
- (45) Komisjonil peaks olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada või muuta käesoleva määruse teatavaid mõjunäitajaid. On eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada võrdne osalemine delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, kus arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (46) Komisjon peaks fondi hallates järgima nõuetekohaselt konfidentsiaalsuse ja turvalisuse nõudeid, eelkõige salastatud ja tundliku teabe kaitset,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiiv 2009/43/EÜ kaitseotstarbeliste toodete ühendusesisese veo tingimuste lihtsustamise kohta (ELT L 146, 10.6.2009, lk 1).

¹⁶ Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/444 ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 53).

I JAOTIS

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUSE SUHTES

KOHALDATAVAD

ÜHISSÄTTED

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega luuakse Euroopa Kaitsefond (edaspidi „fond“).

Selles sätestatakse fondi eesmärgid, eelarve aastateks 2021–2027, liidupoolse rahastamise vormid ja sellise rahastamise eeskirjad.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (1) „segarahastamistoiming“ – ELi eelarvest toetatavad meetmed, sealhulgas finantsmääruse artikli 2 lõike 6 kohased segarahastamisvahendid, milles kombineeritakse tagastamatus vormis antav toetus ja/või ELi eelarvest toetatavad rahastamisvahendid ning arengut rahastavate või muude avalik-õiguslike finantseerimisasutuste rahastamisvahenditest ning erasektori finantseerimisasutuste või investorite rahastamisvahenditest antav tagastatavas vormis toetus.
- (2) „kontroll“ – õigus otsustavalt mõjutada õigussubjekti kas otse või kaudselt ühe või mitme vahendava õigussubjekti kaudu;
- (3) „arendustegevus“ – tegevus, mis seisneb peamiselt kaitsele suunatud arendusetapis tegevustest, mis hõlmavad uusi tooteid või tehnoloogiaid või millega ajakohastatakse olemasolevaid tooteid või tehnoloogiaid, välja arvatud relvade tootmine või kasutamine;
- (4) „murranguline kaitsetehnoloogia“ – tehnoloogia, mille rakendamine võib kaitsepoliitika kontseptsioone ja elluviimist oluliselt muuta;
- (5) „juhtimisstruktuurid“ – asutus või asutused, mis on määratud vastavalt siseriiklikule õigusele ja millele on antud volitused õigussubjekti strateegia, eesmärkide ja üldise suuna määramiseks, ning mis teostavad järelevalvet ja seiret juhatuse otsuste tegemise üle;
- (6) „õigussubjekt“ – füüsiline või juriidiline isik, kes on asutatud ja sellisena tunnustatud siseriikliku õiguse, liidu õiguse või rahvusvahelise õiguse alusel, kellel on iseseisev õigusvõime ning õigus enda nimel toimides teostada õigusi ja kanda kohustusi, või üksus, mis ei ole juriidiline isik vastavalt [finantsmääruse artikli 197 lõike 2 punktile c];

- (7) „keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtja“ – ettevõtja, mis ei ole mikro-, väike ja keskmise suurusega ettevõtja komisjoni soovitus 2003/261/EÜ¹⁷ esitatud määratluses, ja millel on kuni 3000 töötajat, kusjuures töötajate arv arvutatakse vastavalt komisjoni soovitus 2003/361/EÜ lisa I jaotise artiklitele 3, 4, 5 ja 6;
- (8) „kommertskasutusele eelnev hange” – teadus- ja arendusteenuste hange, mis hõlmab turutingimustele vastava riski ja kasu jagamist ning konkurentsivõimelist arengut etappides, kus teadus- ja arendusteenuste hanke etapp on selgelt eraldatud lõpptoodete kaubanduslike koguste kasutuselevõtust;
- (9) „projektijuht” – avaliku sektori hankija, mis on asutatud liikmesriigis või assotsieerunud kolmandas riigis, mille on loonud liikmesriik või assotsieerunud riik või liikmesriikide ja/või assotsieerunud riikide rühm, et hallata alaliselt või ajutiselt hargmaist relvastusprojekti;
- (10) „vahendite saaja” – õigussubjekt, keda käesolevast fondist rahastatakse;
- (11) „teadustegevus” – tegevus, mis seisneb üksnes kaitserakendustele suunatud uurimistegevustes;
- (12) „tulemused” – tegevuse materiaalne või immateriaalne tulemus, näiteks andmed, oskusteave või teave olenemata selle vormist või laadist, selle kaitsmise võimalikkusest või võimatusest, samuti sellega kaasnevad õigused, sealhulgas intellektuaalomandiõigused;
- (13) „eriaruanne” – teadustegevuse konkreetne väljund, milles võetakse kokku tegevuse tulemused, esitatakse ulatuslikku teavet peamiste põhimõtete, eesmärkide, tegelike tulemite, peamiste omaduste, läbitud katsete, võimalike eeliste, kaitsevaldkonnas võimaliku rakendamise ning teadustegevuse tulemuste oodatava kasutuse kohta;
- (14) „süsteemi prototüüp” – toote või tehnoloogia mudel, mille abil on võimalik demonstreerida toimimist tegevuskeskkonnas;
- (15) „kolmas riik” – riik, mis ei ole liidu liikmesriik;
- (16) „mitteassotsieerunud kolmas riik” – kolmas riik, kes ei ole assotsieerunud riik artikli 5 tähenduses;
- (17) „mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus” – õigussubjekt, kes on asutatud mitteassotsieerunud kolmandas riigis või mille juhtimisstruktuurid asuvad mitteassotsieerunud kolmandas riigis.

Artikkel 3

Fondi eesmärgid

1. Fondi üldeesmärk on soodustada Euroopa kaitsetööstuse konkurentsivõimet, tõhusust ja innovatsioonisuutlikkust, toetades õigussubjektide, sealhulgas VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate ühistegevust ja piiriülest koostööd kogu liidus, samuti edendades innovatsiooni, teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse tööstusliku potentsiaali paremat ärakasutamist tööstustsükli igas etapis, andes nii panuse liidu strateegilisele

¹⁷ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlemise kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

sõltumatusse. Fond peaks ka andma panuse liidu tegevusvabadusse ja sõltumatusse, eriti tehnoloogia ja tööstuse valdkonnas.

2. Fondi konkreetsed eesmärgid on järgmised:

- (a) toetada teadusalaseid koostööprojekte, mis võiksid märkimisväärselt tulevase kaitsevõime tulemuslikkust parandada, suurendades innovatsiooni võimalikult palju ja luues uusi kaitseotstarbelisi tooteid ja kaitsetehnoloogiaid, sealhulgas murranguline kaitsetehnoloogia.
- (b) toetada kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia arendusalaseid koostööprojekte kooskõlas liikmesriikide poolt ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames ühiselt kokku lepitud kaitsevõime prioriteetidega, aidates nii tõhustada liidus tehtavaid kaitsekulutusi, suurendades mastaabisäästu, vähendades tarbetu topelttöö ohtu ja seeläbi vähendades kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia killustatust kogu liidus. Lõppkokkuvõttes aitab fond luua liikmesriikide kaitsevõime suuremat koostegutsemisvõimet.

Artikkel 4

Eelarve

- 3. Euroopa Kaitsefondi rakendamise rahastamispakett aastatel 2021–2027 on 13 000 000 000 eurot jooksevhindades.
- 4. Lõikes 1 osutatud summa esialgne jaotus on järgmine:
 - (c) kuni 4 100 000 000 eurot teadustegevuseks;
 - (d) kuni 8 900 000 000 eurot arendustegevuseks.
- 5. Lõikes 1 nimetatud summat võib kasutada ka fondi rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistoiminguteks, sealhulgas ettevõtte infotehnoloogiasüsteemide jaoks.
- 6. Kuni 5 % lõikes 1 osutatud rahastamispaketist eraldatakse murrangulise kaitsetehnoloogia toetamisele.
- 7. Vahendid, mis on liikmesriikidele eraldatud eelarve jagatud täitmise raames, võib liikmesriikide palvel fondile üle kanda. Komisjon haldab neid vahendeid otseselt finantsmääruse [artikli 62 lõike 1 punkti a] alusel. Võimaluse korral peetakse vahendite kasutamisel silmas asjaomase liikmesriigi huve.

Artikkel 5

Assotsieerunud riigid

Fondis võivad osaleda Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) liikmed, kes on ühtlasi Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) liikmed, vastavalt EMP lepingus sätestatud tingimustele.

Artikkel 6

Toetus murrangulisele kaitsetehnoloogiale

- 8. Komisjon eraldab vahendeid tööprogrammides kindlaks määratud sekkumisvaldkondade avatud ja avalike konsultatsioonide kaudu.
- 9. Komisjon võib üksikjuhtumipõhiselt otsida innovaatilistele lahendustele kõige paremini sobivaid rahastamisvorme.

Artikkel 7
Eetika

10. Fondi raames toimuv tegevus peab vastama eetika põhimõtetele ja asjakohastele siseriiklikele, liidu ja rahvusvahelistele õigusaktidele.
11. Ettepanekuid kontrollitakse süstemaatiliselt, et selgitada välja need tegevused, mis põhjustavad keerukaid või tõsiseid eetilisi küsimusi, ja need esitatakse eetilise hindamiseks. Eetikakontrolli ja hindamisi teeb komisjon kaitse-eetika ekspertide abiga. Komisjon tagab igal võimalusel eetikaga seotud menetluste läbipaistvuse.
12. Tegevuses osalevad üksused omandavad enne asjaomaste tegevuste algust kõik load ja muud kohustuslikud dokumendid asjakohastelt siseriiklikelt või kohalike eetikakomisjonidelt või muudelt asutustelt, nagu andmekaitseasutused. Neid dokumente arhiveeritakse ja need esitatakse komisjonile.
13. Võimaluse korral teostab komisjon eetikakontrolli tegevuse rakendamise käigus. Tõsiste või keerukate eetikaküsimuste korral teeb komisjon eetikakontrolli kaitse-eetika ekspertide abiga.
14. Eetiliselt sobimatuid tegevusi võidakse tagasi lükata või igal ajal lõpetada.

II PEATÜKK **FINANTSSÄTTED**

Artikkel 8
ELi-poolse rahastamise rakendamine ja vormid

15. Fondi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele.
16. Fondi raames võidakse vahendeid eraldada finantsmääruses sätestatud mis tahes vormis, kuid eelkõige toetuste kujul, hankemenetluse teel ja auhindadena. Rahastamine võib toimuda ka segarahastamistoimingutes kasutatavate rahastamisvahendite kaudu.

Artikkel 9
Kumulatiivne, täiendav ja kombineeritud rahastamine

17. Tegevus, mis on saanud toetust liidu muu programmi alusel, võib saada toetust ka fondist, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Liidu programmist/fondist antud rahastuse suhtes kohaldatakse selle programmi/fondi eeskirju. Kumulatiivne rahastus ei tohi ületada tegevuse rahastamiskõlblikke kogukulusid ning erinevatest liidu programmidest antava toetuse võib arvutada proportsionaalselt vastavalt toetuse andmise tingimusi käsitlevate dokumentidega.
18. Tegevused, millele on antud kvaliteedimärgis või mis vastavad järgmistele kumulatiivsetele, võrreldavatele tingimustele:
 - (e) neid on hinnatud fondi projektikonkursi alusel;
 - (f) need vastavad kõnealuse projektikonkursiga ette nähtud kvaliteedi miinimumnõuetele;
 - (g) eelarvepiirangute tõttu ei saa neid selle projektikonkursi alusel rahastada,

võivad saada toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist, Ühtekuuluvusfondist, Euroopa Sotsiaalfondist või Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist kooskõlas määruse (EL) XX [ühissätete määrus] artikli [65] lõikega 5 ning määruse (EL) XX [ühise põllumajanduspoliitika

rahastamine, haldamine ja järelevalve] artikliga 8, tingimusel et need tegevused on kooskõlas asjaomase programmi eesmärkidega. Kohaldatakse toetust andva fondi eeskirju.

III PEATÜKK TOETUSED

Artikkel 10 *Rahastamiskõlblikud üksused*

19. Rahastamise nõuetele vastavad taotlejad ja nende alltöövõtjad eeldusel, et nad on asutatud liidus või assotsieerunud riigis, nende juhtimisstruktuurid asuvad liidus või assotsieerunud riigis ja nad ei ole mitteassotsieerunud kolmanda riigi või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksuse kontrolli all.
20. Erandina lõikest 1 võib rahastamise nõuetele vastata selline liidus või assotsieerunud kolmandas riigis asutatud taotleja, kes on mitteassotsieerunud kolmanda riigi või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksuse kontrolli all, kui see on vajalik tegevuse eesmärkide saavutamiseks ja eeldusel et selline osalus ei ohusta liidu ega selle liikmesriikide julgeolekuhuve. Selleks et tagada liidu ja selle liikmesriikide julgeolekuhuvide kaitse, nõutakse projektikonkursis, et taotlejad esitaksid teabe, mis kinnitaks, et:
 - (h) taotleja üle ei teostata kontrolli selliselt, et see piiraks taotleja suutlikkust tegevust ellu või lõpule viia;
 - (i) mitteassotsieerunud kolmandal riigil või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksusel takistatakse juurdepääs tegevusega seotud salastatud või mittesalastatud tundlikule teabele; tegevusega seotud isikud on läbinud liikmesriigi või assotsieerunud riigi julgeolekukontrolli;
 - (j) tegevuse tulemused jäävad vahendite saajale ning tegevuse kestel ega teataval ajavahemikul pärast selle lõpuleviimist ei ole mitteassotsieerunud kolmandal riigil ega mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksusel õigust neid kontrollida ega piirata;
21. fondist rahastatud tegevustes kasutatud kogu taristu, kõik rajatised, varad ja ressursid peavad asuma liidu või assotsieerunud riikide territooriumil. Rahastamiskõlbliku tegevuse elluviimisel teevad vahendite saajad ja nende alltöövõtjad koostööd ainult liidus või assotsieerunud riigis asutatud õigussubjektidega, kes ei ole mitteassotsieerunud kolmanda riigi ega mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksuste kontrolli all.
22. Erandina lõikest 3 võivad vahendite saajad ja nende alltöövõtjad kasutada mitteassotsieerunud kolmanda riigi territooriumil asuvaid või seal hoitavaid varasid, taristut, rajatiseid ja ressursse, kui see on vajalik tegevuse eesmärkide saavutamiseks ja eeldusel et see ei ohusta liidu ega selle liikmesriikide julgeolekuhuve. Samadel tingimustel võivad vahendite saajad ja nende alltöövõtjad teha tegevuse elluviimisel koostööd mitteassotsieerunud kolmandas riigis asutatud õigussubjektidega. Sellise taristu, rajatiste, varade või ressursside kasutamise ja sellise koostööga seotud kulud ei ole fondi raames rahastamiskõlblikud.

23. Selleks et tagada liidu ja selle liikmesriikide julgeolekuhuvide kaitse, sätestatakse projektikonkursis või toetuslepingus täiendavad tingimused. Need tingimused käsitlevad eelkõige tegevuse tulemuste omandiõiguseid ning juurdepääsu salastatud või mittesalastatud tundlikule teabele või tarnekindluse tagatise.
24. Taotlejad esitavad kogu teabe, mida on vaja lõigetes 1–4 osutatud rahaliste vahendite saamise kriteeriumidele ja tingimustele vastavusele hindamiseks.
25. Taotlusi, mille puhul on vajalik lõikes 2 või lõikes 4 osutatud kontrollimine, võib esitada ainult taotleja asutamisjärgse liikmesriigi või assotsieerunud riigi nõusolekul.
26. Kui tegevuse elluviimise jooksul toimub muutus, mis seab kahtluse alla nimetatud kriteeriumidele ja tingimustele vastavuse, teatab vahendite saaja sellest komisjoni, kes hindab, kas nimetatud kriteeriumid ja tingimused on endiselt täidetud ja käsitleb selle muutuse võimalikku mõju tegevuse rahastamisele.
27. Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab alltöövõtja alltöövõtjat, kellel on otsene lepinguline suhe vahendite saajaga, muude alltöövõtjatega, kellele eraldatakse vähemalt 10 % tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest ja alltöövõtjat, kes võib vajada tegevuse elluviimiseks juurdepääsu salastatud teabele komisjoni otsuse (EL, Euratom) 2015/444 alusel.

Artikkel 11

Rahastamiskõlblikud tegevused

28. Rahastamiskõlblikud on üksnes tegevused, millega täidetakse artiklis 3 osutatud eesmärged.
29. Fond pakub toetust tegevustele, mis hõlmavad uusi tooteid ja tehnoloogiaid või olemasolevate toodete ja tehnoloogiate täiustamist, eeldusel et mitteassotsieerunud kolmandal riigil või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksusel puudub otsene või kaudne õigus piirata täiustamiseks vajalikku olemasolevat teavet.
30. Rahastamiskõlblik tegevus peab olema seotud ühe või mitme järgnevalt loetletud elemendiga:
- (k) tegevused, mille eesmärk on luua, toetada ja täiustada uusi teadmisi ja kaitsetehnoloogiat, mille abil on võimalik saavutada märkimisväärsed tulemused kaitsevaldkonnas;
 - (l) tegevused, mille eesmärk on suurendada koostegevusvõimet ja vastupidavusvõimet, sealhulgas turvaline andmete loomine ja vahetamine, elutähtsa kaitsetehnoloogia täiustamine, varustuskindluse suurendamine või kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia tõhusa kasutamise võimaldamine;
 - (m) uuringud, sealhulgas teostatavusuuringud kaitsetööstusliku uue või täiustatud tehnoloogia, toote, protsessi, teenuse, lahenduse või statistika kohta ja andmete kogumisega seotud katseprojektid;
 - (n) kaitseotstarbelise toote, materiaalse või immateriaalse komponendi või tehnoloogia kavandamine või kavandi aluseks oleva tehnilise kirjelduse koostamine, mis võib hõlmata osalisi katsetusi riski vähendamiseks tööstus- või esinduskeskkonnas;
 - (o) kaitseotstarbelise toote mudeli, materiaalse või immateriaalse komponendi või tehnoloogia väljatöötamine, mille abil on võimalik demonstreerida mudeli, komponendi või tehnoloogia toimimist tegevuskeskkonnas (süsteemi prototüüp);
 - (p) kaitseotstarbelise toote, materiaalse või immateriaalse komponendi või tehnoloogia katsetamine;

- (q) kaitseotstarbelise toote, materiaalse või immateriaalse komponendi või tehnoloogia kvalifitseerimine. Kvalifitseerimine on kogu protsess, mille käigus tõendatakse, et kavandatud kaitseotstarbeline toode, materiaalne või immateriaalne komponent või tehnoloogia vastab täpsustatud nõuetele. Selle protsessi raames esitatakse objektiivseid tõendeid, millega näidatakse, et kavandamisele kehtestatud nõuded on täidetud;
 - (r) kaitseotstarbelise toote, materiaalse või immateriaalse komponendi või tehnoloogia sertifitseerimine. Sertifitseerimine on protsess, mille käigus siseriiklik ametiasutus kinnitab, et kaitseotstarbeline toode, selle materiaalne või immateriaalne komponent või tehnoloogia vastab kohaldatavatele õigusnormidele;
 - (s) tehnoloogia või vara arendamine, mis suurendab kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia tõhusust kogu olelusringi jooksul.
 - (t) teabe levitamise seotud tegevused, kontaktide loomise üritused ja tegevused teadlikkuse suurendamiseks.
31. Kui artiklis 27 osutatud tööprogrammis ei ole teisiti ette nähtud, peavad tegevuse puhul tegema koostööd vähemalt kolm vähemalt kolmes eri liikmesriigis ja/või assotsieerunud riigis asutatud õigussubjekti. Vähemalt kolm nendest vähemalt kahes liikmesriigis ja/või assotsieerunud riigis asutatud rahastamiskõlblikust õigussubjektist ei tohi kogu tegevuse elluviimise käigus tegelikult olla kas otseselt või kaudselt sama üksuse kontrolli all ega vastastikku üksteise kontrolli all.
32. Lõiget 4 ei kohaldata lõike 3 punktides c ja j ning artiklis 6 osutatud tegevuste suhtes.
33. Rahastamiskõlblikud ei ole tegevused selliste toodete ja tehnoloogiate väljatöötamiseks, mille kasutus, väljatöötamine või tootmine on kohaldatava rahvusvahelise õiguse kohaselt keelatud.

Artikkel 12 *Valiku- ja rahastamismenetlus*

34. Toetusi võib anda kooskõlas finantsmääruse artikli [195 punktiga e] ilma projektikonkursita tööprogrammis kindlaks määratud õigussubjektidele.
35. Komisjon annab rahastamise valitud tegevustele pärast iga projektikonkurssi või pärast finantsmääruse artikli [195 punkti e] kohaldamist.
36. Arendustegevusele rahastamise andmiseks võtab komisjon vastu rakendusaktid kooskõlas artikli 28 lõikes 2 osutatud menetlusega.

Artikkel 13 *Hindamiskriteeriumid*

37. Iga taotlust hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:
- (u) panus tipptasemesse või potentsiaalsesse murrangulisusesse kaitsevaldkonnas, eeskätt näidates, et kavandatud tegevuse oodatavad tulemused pakuvad märkimisväärsed eeliseid võrreldes olemasolevate toodete või tehnoloogiatega;
 - (v) panus Euroopa kaitsetööstuse innovatsiooni ja tehnoloogiaarendusse, eeskätt näidates, et kavandatud tegevus sisaldab teedrajavaid või uudseid kontseptsioone ja lähenemisviise, uusi paljulubavaid tehnoloogilisi täiustusi või selliste tehnoloogiate või kontseptsioonide kohaldamist, mida ei ole kaitsesektoris varem kohaldatud;

- (w) panus Euroopa kaitsetööstuse konkurentsivõimesse, eelkõige uute turuvõimaluste loomise ja äriühingute kasvu kiirendamise teel kogu liidus;
 - (x) panus liidu julgeoleku- ja kaitsealastesse huvidesse kooskõlas artikli 3 lõikes 2 osutatud prioriteetidega ja võimaluse korral piirkondlikesse ja rahvusvahelistesse koostöölepingutesse;
 - (y) panus uue piiriülese koostöö loomisse õigussubjektide vahel, eelkõige VKEde vahel, mis on asutatud mõnes muus liikmesriigis ja/või assotsieerunud riigis kui selles, kus on asutatud konsortsiumisse kuuluvad muud kui VKEdest ettevõtjad;
 - (z) tegevuse rakendamise kvaliteet ja tulemuslikkus.
38. Lõike 1 punkti d alusel võib piirkondlikke ja rahvusvahelisi prioriteete võtta arvesse eelkõige selleks, et vältida tarbetut topelttööd, eeldusel et need prioriteetidid teenivad liidu julgeoleku- ja kaitsealaseid huve ega välista ühegi liikmesriigi osalust.

Artikkel 14 *Kaasrahastamismäär*

39. Fondist võib rahastada kuni 100 % tegevuse rahastamiskõlblikest kuludest, ilma et see piiraks kaasrahastamispõhimõtte kohaldamist.
40. Lõikest 1 võib erandeid teha järgmistel juhtudel:
- (aa) artikli 11 lõike 3 punktis e määratletud tegevuste jaoks fondist antav rahaline abi ei või ületada 20 % tegevuse rahastamiskõlblikest kuludest,
 - (bb) artikli 11 lõike 3 punktides f–h määratletud tegevuste jaoks fondist antav rahaline abi ei või ületada 80 % tegevuse rahastamiskõlblikest kuludest.
41. Arendustegevuse puhul suurendatakse rahastamismäära järgmistel juhtudel:
- (cc) nõukogu 11. detsembri 2017. aasta otsuse 2017/2315/ÜVJP alusel loodud alalise struktureeritud koostöö kontekstis väljatöötatud tegevusele antavat rahalist toetust võidakse suurendada täiendava 10 protsendipunkti võrra;
 - (dd) konsortsiumi puhul kohaldatakse rahastamise määra, mida suurendatakse muus kui konsortsiumi mitte VKEdest liikmete asutamisjärgses liikmesriigis või assotsieerunud riigis asutatud VKEdele eraldatud rahastamiskõlblike kogukulude protsendile vastavate protsendipunktide võrra;
 - (ee) konsortsiumi puhul kohaldatakse rahastamise määra, mida suurendatakse muus kui konsortsiumi mitte VKEdest või keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatest liikmete asutamisjärgses liikmesriigis või assotsieerunud riigis asutatud keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele eraldatud rahastamiskõlblike kogukulude protsendile vastavatest protsendipunktidest veerandi võrra;
 - (ff) tegevuse rahastamismäära üldine suurendamine ei tohi olla ületada 30 protsendipunkti.

Artikkel 15 *Finantssuutlikkus*

Erandina finantsmääruse artiklist [198]:

- (b) kontrollitakse üksnes koordinaatori finantssuutlikkust ning üksnes juhul, kui tegevusele taotletakse liidu rahastamist summas 500 000 eurot või rohkem. Kui on põhjust kahelda

finantssuutlikkuses, kontrollib komisjon ka muude taotlejate finantssuutlikkust ja koordinaatorite finantssuutlikkust, kui rahastamine jääb allapoole esimeses lauses osutatud künnist;

- (c) finantssuutlikkust ei kontrollita selliste õigussubjektide puhul, kelle maksejõulisuse tagab liikmesriik, ja ülikoolide puhul;
- (d) kui finantssuutlikkus on struktuurselt tagatud teise õigussubjektide poolt, kontrollitakse viimase finantssuutlikkust.

Artikkel 16 *Kaudsed kulud*

- 42. Kaudsete rahastamiskõlblike kulude kindlaksmääramiseks kasutatakse kindlasummalist makset, milleks on 25 % otsestest rahastamiskõlblikest kuludest, v.a alltöövõtmisega seotud otsesed rahastamiskõlblikud kulud ja rahaline toetus kolmandatele isikutele ja mis tahes ühikukulud või ühekordsed summad, mis sisaldavad kaudseid kulusid.
- 43. Vajaduse korral võidakse 25 %-list kindlasummalist määra ületavad kaudsed kulud määrata kindlaks kooskõlas vahendite saaja tavapärase kuluarvestustavadega vastavalt tegelikele kaudsetele kuludele, eeldusel et siseriiklikud ametiasutused aktsepteerivad kõnealuseid kuluarvestustavasid võrreldavates rahastamiskavades kooskõlas finantsmääruse artikliga [185], ja et need edastatakse komisjonile.

Artikkel 17 *Kindlasummalise koondmakse või kuludega mitteseotud makse kasutamine*

- 44. Toetuste korral, mis on antud artikli 11 lõike 3 punktis e osutatud tegevustele või muudele tegevustele, mille puhul liikmesriigid või assotsieerunud riigid rahastavad suurema osa eelarvest, võib komisjon kasutada:
 - (a) osamakset, mis ei ole seotud finantsmääruse artikli [180 lõikes 3] osutatud kuludega ja lähtuda tulemustest, mis on saavutatud võrreldes varem seatud eesmärkide või tulemusnäitajatega; või
 - (b) finantsmääruse artiklis [182] osutatud kindlasummalist koondmakset ja lähtuda kaasrahastavate liikmesriikide või assotsieerunud riikide ametiasutuste poolt juba heaks kiidetud tegevuse esialgsest eelarvest.
- 45. Kaudsed kulud arvatakse kindlasummalise koondmakse hulka.

Artikkel 18 *Kommertskasutusele eelnev hange*

- 46. Liit võib toetada kommertskasutusele eelnevat hanget, andes toetuse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivides 2014/24/EL¹⁸, 2014/25/EL¹⁹ ja 2009/81/EÜ²⁰ määratletud avaliku

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta. (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

sektori hankijale või võrgustiku sektori hankijale, kui Euroopa Parlament ja nõukogu hangivad ühiselt kaitseteenuste teadus- ja arendustegevust või koordineerivad oma hankemenetlusi.

47. Hankemenetlus:

- (c) peab olema kooskõlas käesoleva määrusega;
- (d) võib ühe ja sama menetluse käigus lubada sõlmida mitu lepingut (hulgihange);
- (e) näeb ette hankelepingute sõlmimise pakkuja või pakkujatega, kes teeb/teevad parima hinna ja kvaliteedi suhtega pakkumuse.

Artikkel 19

Tagatisfond

Riski, mis on seotud vahendite saajale määratud vahendite tagasinõudmisega, võib katta vastastikuse kindlustusmehhanismi osamaksetega ning neid osamakseid käsitatakse piisava tagatisena finantsmääruse tähenduses. Kohaldatakse määruse XXX [tagatisfondi määruse järeltulija] [artiklit X].

IV PEATÜKK

MUUD LIIDU RAHASTAMISVORMID

Artikkel 20

Hangete ja auhindade toetuskõlblikkuse tingimused

Kui see on vajalik liidu ja selle liikmesriikide kesksete julgeolekuhuvide kaitseks, määrab komisjon vajalikud rahastamiskõlblikkuse tingimused fondist rahastatavate hangete või auhindade jaoks. Sel eesmärgil pööratakse erilist tähelepanu vajadusele, et vahendite saajad oleksid asutatud liidus või assotsieerunud riikides, et nad kohustuksid viima kõik asjakohased tegevused ellu liidus ja et nende üle puuduks tegelik kontrolli mitteassotsieerunud kolmandatel riikidel või mitteassotsieerunud kolmandate riikide üksustel. Need tingimused lisatakse vastavalt hankega või auhinnaga seotud dokumentidesse ja neid kohaldatakse sõlmitava lepingu kogu kohaldamisaja jooksul.

Artikkel 21

Segarahastamistoimingud

Käesoleva programmi kohased segarahastamistoimingud tehakse kooskõlas [InvestEU määruse] ja finantsmääruse X jaotisega.

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76).

II JAOTIS

TEADUSTEGEVUSE SUHTES

KOHALDATAVAD ERISÄTTED

Artikkel 22

Tulemuste omandiõigus

48. Tegevuse tulemused kuuluvad need saavutanud vahendite saajatele. Kui tulemused on saavutanud õigussubjektid ühiselt ja nende panust ei ole võimalik kindlaks määrata või kui selliseid ühiseid tulemusi ei ole võimalik eraldada, kuuluvad tulemused kõnealustele õigussubjektidele ühiselt.
49. Kui liidu abi antakse riigihanke vormis, kuuluvad tulemused liidule. Liikmesriikidel ja assotsieerunud riikidel on sõnaselge taotluse korral õigus tulemusi tasuta kasutada.
50. Põhjendatud juhtudel võidakse toetuslepingus nõuda, et mitteassotsieerunud kolmas riik ega mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus ei või otse ega kaudselt ühe või mitme õigussubjekti vahendusel kontrollida ega piirata fondist toetust saavate tegevuste tulemusi, sealhulgas tehnosiiret.
51. Põhjendatud juhtudel sätestatakse toetuslepingus komisjoni õigus olla teavitatud tulemuste omandiõiguse üleminekust või tulemustega seotud litsentsi andmisest mitteassotsieerunud kolmandale riigile või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksusele ning esitada sellise ülemineku või litsentsi andmise kohta vastuväiteid. Selline üleminek ei tohi olla vastuolus liidu ja selle liikmesriikide kaitse- ja julgeolekuhuvidega ega käesoleva määruse artiklis 3 sätestatud eesmärkidega.
52. Liikmesriikide ja assotsieerunud riikide ametiasutustel on õigus kasutada tasuta liidu rahalisi vahendeid saanud projekti eriaruannet. Sellised kasutusõigused antakse tasuta ja komisjon edastab need liikmesriikidele ja assotsieerunud riikidele pärast seda, kui ta on kontrollinud asjakohaste konfidentsiaalsuskohustuste olemasolu.
53. Liikmesriikide ja assotsieerunud kolmandate riikide ametiasutused kasutavad eriaruannet ainult oma relvajõudude, julgeoleku või luurejõudude poolt või nende heaks kasutamisega seotud põhjustel, sealhulgas nende koostööprogrammide raames. Selline kasutamine hõlmab muu hulgas järgmist: uuringud, hindamine, teadusuuringud, kavandamine, väljatöötamine, tootmine, täiustamine, muutmine, hooldamine, parandamine, uuendamine ja toote vastavushindamine ja sertifitseerimine, käitamine, koolitamine, hävitamine ja muud kavandamisteenused ja toote kasutuselevõtt, samuti hanke tehniliste nõuete hindamine ja koostamine,
54. Vahendite saajad annavad oma tulemuste tasuta kasutamise õiguse liidu institutsioonidele, asutustele või ametitele nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel liidu poliitikavaldkondade või programmide arendamiseks, rakendamiseks või nende üle järelevalve tegemiseks. Selliseid kasutusõigusi võib rakendada üksnes mitteärilisel otstarbel ja konkurentsiväliselt.
55. Seoses omandilise kuuluvuse, kasutusõiguste ja litsentside andmisega kehtestatakse toetuslepingutes ja kommertskasutusele eelneva hanke lepingutes erisätted, et tagada tulemuste võimalikult ulatuslik kasutamine ning vältida ebaausaid eeliseid. Avaliku sektori hankijatel on tasuta kasutusõigused vähemalt tulemuste kasutamiseks nende endi jaoks ja õigus anda või nõuda vahendite saajatelt, et need annaksid kolmandatele isikutele lihtlitsentse tulemuste kasutamiseks õiglastel ja mõistlikel tingimustel, kuid ilma õigusteta anda all-

litsentse. Kõikidel liikmesriikidel ja assotsieerunud riikidel on tasuta õigus kasutada eriaruannet. Kui töövõtja ei suuda kasutada tulemusi kaubanduslikel eesmärkidel teatava aja jooksul pärast kommertskasutusele eelneva hanke toimumist, nagu on kindlaks määratud toetuslepingus, annab ta tulemuste omandiõigused üle avaliku sektori hankijale.

III JAOTIS

ARENDUSTEGEVUSE SUHTES

KOHALDATAVAD ERISÄTTED

Artikkel 23

Täiendavad rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid

56. Vajaduse korral tõendab konsortsium, et rahastamiskõlbliku tegevuse ülejäänud kulud, mida ei kaeta liidu toetusega, kaetakse muude rahastamisvahenditega, nagu näiteks liikmesriikide ja/või assotsieerunud riikide osamaksetega või õigussubjektide poolse kaasrahastamisega.
57. Artikli 11 lõike 3 punktis d osutatud tegevused peavad põhinema asjaomaste liikmesriikide ja/või assotsieerunud riikide poolt ühiselt kokku lepitud ühtlustatud kaitsevõime nõuetel.
58. Artikli 11 lõike 3 punktides e–h osutatud tegevuste puhul peab konsortsium tõendama siseriiklike ametiasutuste poolt välja antud dokumentide abil järgmist:
- (f) vähemalt kaks liikmesriiki ja/või assotsieerunud riiki kavatsevad lõpptootte hankida või tehnoloogiat kasutada koordineeritud viisil, sealhulgas teha vajaduse korral ühishanke;
 - (g) tegevuse aluseks on ühtsed tehnilised kirjeldused, mille tegevust kaasrahastavad liikmesriigid ja/või kolmandad riigid on ühiselt kokku leppinud.

Artikkel 24

Täiendavad vahendite saamise kriteeriumid

Lisaks artiklis 13 osutatud hindamiskriteeriumidele võidakse tööprogrammis võtta arvesse ka:

- (h) panust tõhususe suurendamisse kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia kogu olemusringi vältel, sealhulgas kulutõhususse ning võimalikku koostoimesse hanke- ja hooldusprotsessis ning hävitamisprotsessis;
- (i) rahastamiskõlblikus tegevuses osalevate liikmesriikide vahelise koostöö taset.

Artikkel 25

Tulemuste omandiõigus

59. Liidul ei ole arendustegevuse tulemusel saadud toodete või tehnoloogia suhtes omandi- ega intellektuaalomandiõigusi.
60. Fondist toetust saavate tegevuste tulemuste üle ei oma kontrolli ja neid ei piira ükski mitteassotsieerunud kolmas riik ega mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus otseselt ega kaudselt ühe või mitme õigussubjektist vahendaja kaudu, sealhulgas mis puudutab tehnosiiret.
61. Pidades silmas fondist vahendite saajate saavutatud tulemusi, teavitatakse komisjoni igasugusest omandiõiguse üleminekust või loa andmisest mitteassotsieerunud kolmandatele riikidele. Selline omandiõiguse üleminek või litsentsi andmine ei tohi olla vastuolus liidu ja selle liikmesriikide kaitse- ja julgeolekuhuvidega ega käesoleva määruse eesmärkidega, nagu on sätestatud artiklis 3, vastasel juhul on fondi raames antud rahaline abi vaja tagasi maksta.
62. Kui liidu abi antakse riigihanke vormis, siis kuuluvad tulemused erandina lõikest 1 liidule ja kõikidel liikmesriikidel ja/või assotsieerunud riikidel on õigus saada kirjaliku taotluse alusel tasuta lihtlitsents tulemuste kasutamiseks.

Artikkel 26
Teave projektijuhi kohta

Juhul kui liikmesriigid või assotsieerunud riigid on määranud projektijuhi, teeb komisjon vahendite saajale toetusmakse pärast seda, kui ta on projektijuhti sellest teavitanud.

IV JAOTIS

JUHTIMINE, JÄRELEVALVE, HINDAMINE JA KONTROLL

Artikkel 27 *Tööprogrammid*

63. Fondi rakendatakse aastaste või mitmeaastaste tööprogrammidega, mis on koostatud kooskõlas finantsmääruse artikliga [110]. Tööprogrammis esitatakse vajaduse korral segarahastamistoimingute jaoks ette nähtud kogusumma.
64. Komisjon võtab tööprogrammid vastu rakendusaktide abil kooskõlas artikli 28 lõikes 2 osutatud menetlusega.

Artikkel 28 *Komitee*

65. Komisjoni abistab määruses (EL) nr 182/2011 osutatud komitee. Euroopa Kaitseagentuur kutsutakse osalema vaatlejana, et esitada omi seisukohti ja oskusteavet. Osalema kutsutakse ka Euroopa välisteenistus.
66. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 29 *Sõltumatud eksperdid*

67. Komisjon määrab ettepanekute hindamisel appi sõltumatud eksperdid finantsmääruse artikli [237] kohaselt. Ta võib määrata ka sõltumatuid eksperte, kes nõustavad või abistavad järelevalve tegemisel tegevuste rakendamise üle.
68. Sõltumatuteks ekspertideks on liidu kodanikud, kes on välja selgitatud ja valitud vastavalt kutsele koostada ekspertide nimekiri, mis on saadetud asjakohastele organisatsioonidele, nagu kaitseministeeriumid ja nende allasutused, teadusasutused, ülikoolid, ettevõtjate ühendused või kaitsesektori ettevõtjad. Erandina finantsmääruse artiklist [237] seda nimekirja ei avalikustata.
69. Sõltumatud eksperdid peavad läbima liikmesriigi tehtava julgeolekukontrolli.
70. Ekspertide nimekiri edastatakse kord aastas artiklis 28 osutatud komiteele.
71. Sõltumatud eksperdid valitakse neile antud ülesannete täitmiseks vajalike oskuste, kogemuste ja teadmiste alusel.

Artikkel 30 *Eeskirjade kohaldamine salastatud teabe valdkonnas*

72. Käesoleva määruse kohaldamisel:
- (j) peab iga liikmesriik või assotsieerunud riik tagama, et tema siseriiklikud julgeolekunormid tagavad Euroopa Liidu salastatud teabele kaitsetaseme, mis on vähemalt samaväärne sellega, mis on tagatud komisjoni julgeolekueeskirjadega, mis on esitatud komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsuses (EL, Euratom) 2015/444 ELi

salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta²¹ ja nõukogu julgeolekueeskirjadega, mis on esitatud nõukogu otsuse 2013/488/EL²² lisades;

- (k) liikmesriigid ja assotsieerunud riigid teavitavad komisjoni viivitamata punktis a osutatud siseriiklikest julgeolekunormidest;
 - (l) mitteassotsieerunud kolmandate riikide territooriumil elavad füüsilised isikud või seal asutatud juriidilised isikud võivad töödelda fondiga seotud ELi salastatud teavet ainult siis, kui nende suhtes kohaldatakse asjaomastes riikides julgeolekueeskirju, millega tagatakse kaitsetase, mis on vähemalt samaväärne sellega, mis on tagatud komisjoni julgeolekueeskirjadega, mis on esitatud otsuses (EL, Euratom) 2015/444 ja nõukogu julgeolekueeskirjadega, mis on esitatud otsuse 2013/488/EL lisades. Kolmandas riigis või rahvusvahelises organisatsioonis kohaldatavate julgeolekunormide, sealhulgas vajaduse korral tööstusjulgeolekuküsimuste samaväärsus täpsustatakse salastatud teabe kaitse lepingus, mille liit sõlmib kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooniga kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklis 218 sätestatud menetlusega, võttes arvesse otsuse 2013/488/EL artiklit 13.
 - (m) füüsilisele isikule või juriidilisele isikule või kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile võib anda juurdepääsu Euroopa Liidu salastatud teabele, kui seda peetakse konkreetsel juhul vajalikuks tulenevalt teabe olemusest ja sisust, teabe saaja teadmishajadusest ning liidule tuleneva kasu ulatusest, ning ilma et see mõjutaks otsuse 2013/488/EL artikli 13 ning komisjoni otsuses (EL, Euratom) 2015/444 sätestatud tööstusjulgeolekut reguleerivate eeskirjade kohaldamist.
73. Salastatud teabega seotud, seda nõudvate ja/või sisaldavate tegevuste puhul täpsustab vahendite andja projektikonkursi/hankedokumentides kõik vajalikud meetmed ja nõuded niisuguse teabe kaitsmiseks nõutaval tasemel.
74. Selleks et soodustada tundliku teabe vahetamist komisjoni, vahendite saaja ja vajaduse korral liikmesriikide vahel, loob komisjon elektroonilise teabevahetussüsteemi.

Artikkel 31

Järelevalve ja aruandlus

75. Näitajad, mille abil teha järelevalvet artiklis 3 sätestatud fondi üld- ja erieesmärkide rakendamise ja saavutatud edusammude kohta, on esitatud lisas.
76. Fondi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude tõhusa hindamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 36 vastu delegeeritud õigusakte lisa muutmiseks, et vaadata läbi või täiendada näitajaid, kui seda peetakse vajalikuks, ning täiendada käesolevat määrust seire- ja hindamisraamistiku kehtestamist käsitlevate sätetega.
77. Komisjon teeb korrapäraselt järelevalvet fondi rakendamise üle ja esitab kord aastas aruande saavutatud edusammude kohta. Selleks kehtestab komisjon vajaliku järelevalvekorra.

²¹ ELT L 72, 17.3.2015, lk 53–88.
²² ELT L 274, 15.10.2013, lk 1–50.

78. Tulemusaruannete süsteem peab tagama, et fondi rakendamise ja tulemuste üle järelevalve tegemiseks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigeaegselt. Selleks kehtestatakse liidu vahendite saajatele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

Artikkel 32 *Fondi hindamine*

79. Hindamised tuleb teha piisavalt aegsasti, et tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis.
80. Fondi vahehindamine toimub siis, kui fondi rakendamise kohta on saanud kättesaadavaks piisavalt teavet, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast fondi rakendamise algust. Vahehindamise aruanne sisaldab eelkõige hinnangut fondi juhtimisele, rakendamise määra, projektidele toetuse andmise menetluste tulemusi, sealhulgas VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate kaasatust ja nende piiriülese osalemise määra, ning vastavalt finantsmääruse artiklile [195] 31. juuliks 2024 antud rahalist abi. Komisjon võib esitada käesoleva määruse muutmiseks vajalikke ettepanekuid.
81. Programmi rakendamisperioodi lõpus, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast 31. detsembrit 2031 viib komisjon läbi fondi rakendamise lõpphindamise. Lõplik hindamisaruanne sisaldab rakendamise tulemusi ja ajastust silmas pidades võimaluse piires fondi mõju. Aruandes, mis põhineb liikmesriikide ja assotsieerunud riikide ja peamiste sidusrühmade asjaomastel konsultatsioonidel, hinnatakse edusamme, mida on tehtud artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamisel. Komisjon analüüsib ka piiriülest osalust, sealhulgas VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate osalust fondi raames ellu viidud projektides ning VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate integreerimist üleilmsetesse väärtusahelatesse. Hindamine hõlmab ka teavet vahendite saajate päritoluriikide kohta ja vajaduse korral loodud intellektuaalomandi õiguste jaotust.
82. Komisjon edastab hindamiste tulemused koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

Artikkel 33 *Auditid*

Auditid liidu rahalise toetuse kasutamise kohta, mille on teinud isikud või üksused, sealhulgas muud kui need, kes on saanud selleks volitused liidu institutsioonidelt või organitelt, on aluseks finantsmääruse artikli [127] kohasele üldisele kindlusele. Euroopa Kontrollikoda kontrollib liidu kõigi tulude ja kulude raamatupidamiskontosid vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 287.

Artikkel 34 *Liidu finantshuvide kaitse*

Kui fondis osaleb kolmas riik rahvusvahelise lepingu raames võetud otsuse või muu õigusliku vahendi alusel, annab see riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF) ja Euroopa Kontrollikojale vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu, et nad saaksid täielikult kasutada oma vastavaid volitusi. OLAFi puhul hõlmavad need õigused ka õigust toimetada juurdlusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, mis on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi.

Artikkel 35
Teavitamine, teabevahetus ja avalikustamine

83. Liidu vahendite saajad teadvustavad vahendite päritolu ja tagavad selle nähtavuse, eriti tegevusi ja nende tulemusi reklaamides, nad annavad eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele liidu rahaliste vahendite kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.
84. Komisjon võtab fondi, selle tegevuste ja tulemustega seotud teabe- ja kommunikatsioonimeetmeid. Fondile eraldatud rahalised vahendid peavad ühtlasi aitama kaasa liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisele, niivõrd kui need on seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.

V JAOTIS

DELEGEERITUD AKTID, ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 36

Delegeeritud aktid

85. Artiklis 31 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast.
86. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 31 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses kindlaksmääratud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
87. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonivahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
88. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
89. Artikli 31 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavakstegemist esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 37

Kehtetuks tunnistamine

90. Määrus (EL) nr .../... (Euroopa kaitsepoliitika tööstusliku arendamise programm) tunnistatakse alates 1. jaanuarist 2021 kehtetuks.

Artikkel 38

Üleminekusätted

91. Käesolev määrus ei mõjuta asjaomaste tegevuste jätkumist või muutmist kuni nende tegevuste lõpetamiseni [Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi käsitleva määruse] ja kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme alusel, ning nimetatud määrust kohaldatakse nende tegevuste suhtes kuni nende lõpetamiseni.
92. Fondi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek fondi ja selle eelkäijate – [Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi käsitleva määruse] ja kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme alusel algatatud tegevuste vahel.
93. Vajaduse korral võib kanda eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta artikli 4 lõikes 4 ette nähtud kulusid, selleks et oleks võimalik hallata tegevusi, mis ei ole 31. detsembriks 2027 veel lõpule viidud.

Artikkel 39

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*. Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

- 1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus
- 1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad (*programmi teemavaldkond*)
- 1.3. Ettepaneku/algatuse liik
- 1.4. Ettepaneku/algatuse põhjendus
- 1.5. Meetme kestus ja finantsmõju
- 1.6. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

2. HALDUSMEETMED

- 2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad
- 2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem
- 2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

- 3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub
- 3.2. Hinnanguline mõju kuludele
 - 3.2.1. Üldine hinnanguline mõju kuludele
 - 3.2.2. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele
 - 3.2.3. Kolmandate isikute rahaline osalus
- 3.3. Hinnanguline mõju tuludele

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse ajavahemikuks 2021–2027 Euroopa Kaitsefond

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad (*programmi teemavaldkond*)

Julgeolek ja kaitse

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb:

☐ uut meedet

☒ uut meedet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest²³ Euroopa Kaitsefondi kaitsevaldkonna rakendusüuringute vahendi puhul

☒ olemasoleva meetme pikendamist Euroopa Kaitsefondi kaitsevõime vahendi väljatöötamise puhul

☐ ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

1.4. Ettepaneku/algatuse põhjendus

1.4.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Euroopa Kaitsefondi loomist käsitleva seadusandliku ettepaneku alus on ELi toimimise lepingu artikkel 173 (tööstus) ja ELi toimimise lepingu artikkel 182 (teadusuuringud). Fondi üldeesmärk on suurendada kaitsetööstuse konkurentsivõimet.

Euroopa Kaitsefondi määrus annab komisjonile võimaluse luua rahastamisprogramm, mida rakendatakse peamiselt iga-aastaste projektikonkursside alusel antavate toetuste kaudu ja vastavalt tööprogrammidele, mis võetakse vastu komiteemenetluse korras.

Koostada tuleb täielik dokumentide, vormide ja finants-, õigus- ja IT valdkonna ning tundliku teabe töötlemist käsitlevate menetluste kogum, tuginedes kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme (2016–2018) ja Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi (2019–2020) rakendamise käigus saadud kogemustele.

1.4.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda erinevatest teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“

²³

Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktide a või b.

väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

ELi tasandi meetme põhjused (*ex ante*)

Kaitsealaseid teadus- ja arendustegevuse projekte juhitakse praegu praktiliselt alati siseriiklikul tasandil ning nende projektide teadustegevuse ja arendusetapp on kõige riskantsemad. Kuna riigieelarve vahendid on napid, siis enamik liikmesriike lihtsalt ei finantseeri neid etappe, mistõttu ollakse sõltuvad juba olemasolevatest toodetest ja nende pakujatest.

Euroopa kaitsektor kannatab investeeringute nappuse all ja selle tegevus toimub eri liikmesriikides paralleelselt, mis tähendab pidevat dubleerimist. Lisaks sellele toob pilguheit ELi riikide kaitsetööstusele päevavalgele aina suuremad puudujäägid, vananenud tehnoloogia ja uute programmide, eelkõige koostööprogrammide puudumise. Piiriülene koostöö võib aidata paremini saavutada mastaabisäästu, sest väheneks dubleerimine ning oleks võimalik arendada vajalikke tooteid ja vajalikku tehnoloogiat.

Üks põhjus, miks Euroopa kaitsetööstus on võrreldes rahvusvaheliste osalejatega ebasoodsas konkurentsiolukorras, on ka liikmesriikidevahelise koordineerimise ja ühtsuse puudumine. See on ühtlasi peamine kuluallikas riikide eelarvetes ja takistab oluliselt ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) rakendamist.

Oodatav tekkiv liidu lisaväärtus (*ex post*)

ELi tasandi meetmetel on lisaväärtus, sest nendega soodustatakse koostööd kaitsetööstuse sektoris, luues positiivseid stiimuleid innovatsioonile, sealhulgas murrangulise tehnoloogia vallas, kaitsevaldkonna rakendusuringute projektidele ning kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia väljatöötamisele, mis ei ole riiklikul tasandil võimalik kulude ja seonduvate riskide tõttu.

Euroopa Liidu toetus võimaldab kaitsetööstusel eraldada vajalikke rahalisi vahendeid projektidele, mille elluviimine käib ühel riigil sageli üle jõu: nende projektide laad ja kulud eeldavad riikidevahelist koostööd.

Määrusega õiguslikult nõutav ühine tehniline kirjeldus aitab liikmesriikidel ja nende kaitsetööstusel liikuda ühiste standardite ning seega ka parema ja tõhusama koostöö poole.

1.4.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Katseprojekt ja kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistav meede (kaitsevaldkonna rakendusuringute vahendi osas) ning Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programm (kaitsevõime väljaarendamise vahendi osas) on kavandatud algatustega sarnased programmid. Euroopa Kaitsefondi juhtimise ja selle järelemeetmete mehhanismi kavandamisel kasutatakse nimetatud programmide rakendamisest ja eriti nende juhtimisest saadud kogemusi.

1.4.4. Kooskõla ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

Luu tuleb koostoime Euroopa Komisjoni teiste direktoraatide rakendatud programmidega teadusuuringute ja innovatsiooni vallas:

- Euroopa Kaitsefondi rahastatavate projektid võivad kasutada tulemusi, mis on saadud programmi „Euroopa Horisont“ rahastatud kaheotstarbelisi tooteid puudutavate tsiviilvaldkonna teadusuuringute käigus näiteks õhu- ja veetranspordi valdkonnas;

- samuti eeldatakse vastastikust mõju juhul, kui programmi „Euroopa Horisont“ raames rahastatud projektid saavad kasutada Euroopa Kaitsefondi toetatavate projektide tulemusi. Selle aluseks on USA kaitseotstarbeliste kõrgetasemeliste teadusprojektide agentuuri (Advanced Research Projects Agency - DARPA) kogemused, mis näitavad, et kaitseotstarbeliste projektide tulemustest saab kasu tsiviilsektor. Euroopa Kaitsefondil võib muu hulgas olla mõju transpordi, side ja energeetika valdkonnas.

Oluline on tagada, et teadus-ja arendustegevuse ning innovatsiooniprogrammid on hästi kooskõlastatud, et maksimeerida koostomet ja investeringutasuvust ning tagada seeläbi tulemuslik koostöö.

Meetme kestus ja finantsmõju

☒ Piiratud kestusega

☒ hõlmab ajavahemikku [1.1.2021–31.12.2027](#)

☒ Finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul [1/1/2021–31/12/2027](#) ja maksete assigneeringutele ajavahemikul [1/1/2021–31/12/2033](#).

☐ Piiramatult kestusega

Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA, millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

Ettenähtud eelarve täitmise viisid²⁴

☒ Eelarve otsene täitmine komisjoni poolt

☒ oma talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;

☒ rakendusametite kaudu

☐ Eelarve jagatud täitmine koostöös liikmesriikidega

☐ Eelarve kaudne täitmine, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

☐ mitteassotsieerunud kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;

☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (täpsustage);

☐ Euroopa Investeeringuspangale (EIP) ja Euroopa Investeeringufondile (EIF);

☐ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;

☐ avalik-õiguslikele asutustele;

☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kuivõrd nad esitavad piisavad finantstagatised;

☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kes esitavad piisavad finantstagatised;

☐ isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ÜVJP erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.

Märkused

[Fondi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele.](#)

[Sõltuvalt tulevase tasuvusanalüüsi tulemustest võib suurema osa eelarvest kasutamise delegeerida rakendusametile²⁵.](#)

²⁴

Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud veebisaidil:
<https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Täpsustage tingimused ja sagedus.

Vastavalt kavandatava määruse (mis käsitleb Euroopa Kaitsefondi loomist ajavahemikul 2021–2027) artiklile 29 jälgib komisjon korrapäraselt programmi rakendamist ja annab kord aastas aru tehtud edusammudest, kontrollides finantstegevust ja hinnates saavutatud tulemusi.

Kogutud andmed peaksid võimaldama komisjonil anda edusammudest aru vastavalt määruse nr 966/2012 artikli 38 lõike 3 punktile e ja viidates määruse eelnõu artikli 3 lõikes 2 osutatud erieesmärkidele.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. *Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus.*

Eelarve täitmise viisid: Komisjon kavatseb Euroopa Kaitsefondi rakendada eelarve otsese täitmise korras (sealhulgas rakendusametite kaudu, mis on eelistatud variant).

Euroopa Kaitsefondile ette nähtud eelarve põhiosa otsene täitmine võimaldab täpsustada vastutust (rakendamine eelarvevahendite käsutajate poolt), lühendada rakendamisaeg (lühendades toetuste määramise ja väljamaksmise aega) ja vähendada rakendamiskulusid (haldustasud puuduvad).

Rahastamise rakendamise mehhanismid: Euroopa Kaitsefondi peamine rahastamisvahend on toetus, sealhulgas toetus liikmesriikide algatatud kommertskasutusele eelnevatele hangetele. Murrangulise innovatsiooni puhul võidakse määrata auhindu.

- Toetused: Enamikes liikmesriikides on kaitseuuringud alarahastatud või neid lihtsalt ei rahastata ning kaitsetööstusel on vähe võimalusi teadus- ja arendustegevusse tehtavaid investeeringuid tagasi teenida (riiklik turg ühe ostjaga, riikliku kaitse-eelarve vähenemine, riskantsed ekspordivõimalused). Stiimulid ELi kaitseuuringutele tuleb luua selliste toetuste näol, mis katavad 100 % toetuskõlblikest kuludest. Põhimõtteliselt kehtib sama loogika koostöömeetmete (uuringud, ühtne sertifitseerimine jne) väljatöötamise ja liikmesriikide kommertskasutusele eelnevatele hangete toetamise puhul, välja arvatud seoses prototüüpide loomisega, mille korral kaasrahastamise määr on madalam (nn täiendav rahastus, kaasrahastus on 20 kuni 50 %).

- Selleks et õhutada mitmesuguseid sidusrühmi (ülikoolid, VKEd, teaduskeskused jne) murrangulisele innovatsioonile, võib määrata auhindu, et avastada uusi tehnoloogiaid või leida olemasoleva tehnoloogia uusi kombinatsioone, mis võivad rahuldada kaitsealase vajaduse. Sellisel juhul on raske kulusid hinnata ja võrreldes toetustega näib auhind majanduslikult kasuliku vahendina (võitja saab kõik).

25

Programmi võib (osaliselt) delegeerida rakendusametile, võttes arvesse tasuvusanalüüsi tulemusi ja sellega seotud otsuste tegemist. Seotud haldusassigneeringuid programmi rakendamiseks komisjonis ja rakendusametis kohandatakse vastavalt.

Maksete tegemise kord: Alati kui võimalik, eelistatakse tulemustepõhiseid toetusi, sealhulgas ühekordseid makseid, et vähendada Euroopa Kaitsefondi rakendamise kulusid:

- toetuslepingutes määratakse kindlaks oodatavad tulemused ja vastavad väljundid (dokumendid), et alustada makseid ja võimaldada eelmaksete tasaarvestamist;
- kokkulepitud oodatavate tulemuste rahuldava saavutamise hindamisel kasutatakse selliste kolmandate isikute eksperdihinnanguid, kelle komisjon on valinud nende tehniliste teadmiste alusel. Seejärel tehakse hindamisaruande põhjal makse.

Kontrollistrateegia

Alati kui see on eelarve otsese täitmise korras rakendatavate meetmete puhul võimalik, kasutab komisjon selliseid rahastamisvahendeid (hanked, toetused, auhinnad), mille oodatavatele kuludele antakse esialgne hinnang ja need korvatakse/kaetakse, tuginedes väljunditele (aruanded), mis tõestavad, et toetuslepingus (tehnilised lisad) kindlaks määratud eesmärgid on saavutatud. Tulenevalt ulatuslikust ühekordsete maksete kasutamisest ja eelnevalt kokku lepitud ühikukuludest jääb veamäär alla 2 %

Vajadusel analüüsivad väljundite kvalitatiivset hinnangut komisjoni palgatud sõltumatud eksperdid või erijuhtudel (prototüübid) projektijuht, kes on valitud koos liikmesriikidega (huvide ühitamine).

2.2.2. Teave tuvastatud ohtude ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta.

Tuvastatud ohud Euroopa Kaitsefondi rakendamisele on järgmised.

Ajaline risk: ajakavaga seotud probleemid, viivitused rakendamisel.

Rakendamine eelarve otsese täitmise korras peaks seda riski vähendama, kuna toetuste määramise ja väljamaksmise aeg on eelarvevahendite käsutajate, sealhulgas täitevasutuste poolse rakendamise puhul lühem kui volitatud üksuse või isiku poolse rakendamise puhul, kuna ära jäävad järgmised etapid:

- läbirääkimised delegeerimislepingu üle, lepingu ettevalmistamine ja allkirjastamine,
- iga-aastase vahendite ülekandmise lepingute allkirjastamine enne kulukohustuste assigneeringute ja maksete assigneeringute kättesaadavaks tegemist volitatud üksusele või isikule,
- asjaomaste vahendite ülekandmise lepingute rahaline haldamine.

Juhtimisrisk ja vahendite mittemääramise risk:

- puudulik koostöö liikmesriikide vahel komiteemenetluse käigus.

Riski peaks vähendama ettevalmistava meetme ja Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi raames välja töötatud tava, mille kohaselt liikmesriigid on kaasatud alates tööprogrammide ettevalmistamisest.

- Euroopa Kaitsefond ei ole riikliku tööstuse silmis atraktiivne, ennekõike kuna komisjon käsitleb tundlikku teavet ebasobival viisil või kuna rakendusviisidega kaasneb ülemäärane bürokraatia.

Tundliku teabe vahetamiseks luuakse spetsiaalne võrk/süsteem ja kui see on vajalik, peatatakse põhjendatud juhtudel (salastatud teave, isikuandmete kaitse,

tootmissaladus) läbipaistvuseeskirjade kohaldamine. Toetuseavalduste hindamisel kasutab komisjon selliste sõltumatute ekspertide abi, kellele liikmesriik on andnud asjakohase juurdepääsuloa. Komisjon tagab ekspertide küllaldase roteerumise.

Alati kui võimalik, tugineb komisjon ühikuhinna alusel sidusrühmade tavapärasele raamatupidamiskorrale.

Finantsrisk:

- suured halduskulud, eriti kontrollikulud;
- eelarvevahendite vähene kasutamine (viivitused, väheatraktiivsed või halvasti määratletud toetuskõlblikkuse tingimused);
- kõrge veamäär tulenevalt rahastamiskõlbmatutest kuludest ja sellest, et toetusesaajatel või volitatud üksustel või isikutel on puudulik arusaam ELi finantseeskirjadest.

Komisjoni kava kohaselt rakendavad fondi eelarvevahendite käsutajad (sealhulgas rakendusametid), kelle meeskonnad koosnevad piisavast hulgast koolitatud töötajatest. See tagab Euroopa Kaitsefondi rakendusmeeskonna head teadmised finants- ja lepingueeskirjade kohta. Tagamaks, et toetusesaajad oleksid hästi kursis oma aruandekohustuse ja kohaldatavate finantseeskirjadega, korraldatakse õpikodasid.

Lisaks sellele kavatseb komisjon rahastamiseeskirju lihtsustada, kasutades tulemustepõhiseid rahastamisvahendeid (näiteks ühekordsed maksed rahastuse täiendamiseks (prototüübid)) ja rakendades kaudsete kulude puhul kõrget kindlasummalist määra (+/- 25 %). Toetuslepingutesse kantakse selged ja mõistlikud oodatavad tulemused, mille põhjal makseid tehakse.

See peaks vähendama sisendite (arved, tööajatabelid) järelkontrolli ja pühendatakse need väljunditele (näidis, prototüüp, sertifitseerimisaruanne jne), vähendades seega kontrollikulusid ja veamäära.

Tehnilised riskid: Raskused seoses konkreetsete arendusprojektidega (eetikaküsimused, intellektuaalomandi õigused); tehnilised küsimused; halvad tegevusnäitajad teadus- ja arendustegevuse tulemuste puhul.

Näidistoetuslepinguga kehtestatakse selged eeskirjad teadus- ja arendustegevuse intellektuaalomandi õiguste kohta. Enne valikumenetlust vaatab kõik toetustaotlused läbi eetikakomitee (välisekspertidid), et tagada tegevuse kooskõla rahvusvaheliste konventsioonidega. Ehkki arendusprojektide valikul lähtutakse sellest, kas on olemas realistlikud võimalused tootmiseks (vajalik on liikmesriigi poolne kaasrahastamine), on tulemuste puudumine või kehvad tulemused teadustegevuse lahutamatu osa ja selle puhul tuleks niisiis aktsepteerida ebaõnnestumist.

Mainerisk: eeldatavad raskused mõnede valitsusväliste organisatsioonidega, kes vaidlustavad Euroopa Kaitsefondi põhimõtte ja on selle rakendamise vastu kõigil tasanditel.

Selleks et õigustada Euroopa Kaitsefondi olemasolu ja tegutsemist liidu tasandil, kavandab komisjon sihipärast teabevahetustegevust, sealhulgas kriisikommunikatsiooniteenuste kasutamist.

2.2.3. *Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).*

Programmi põhilise eelarve puhul nähakse ette selle otsene täitmine. Tuginedes komisjoni kogemustele toetuste haldamisel, on fondi kontrollimise hinnangulised kogukulud komisjoni jaoks umbes 0,1 % asjaomastest hallatavatest vahenditest.

Eeldatava veamääraga seoses on seadusandlike ettepanekute etapis eesmärgiks hoida see allpool 2 % künnist. Komisjon leiab, et kui rakendada programmi otsese eelarve täitmise korras, kasutades meeskondi, mis koosnevad piisavast hulgast koolitatud töötajatest (kogenud töötajad, kes on võimaluse korral värvatud riikide lähetatud ekspertidena) ja mida juhivad volitatud eelarvevahendite käsutajad, kohaldades selgeid eeskirju ja kasutades asjakohaselt väljundipõhiseid rahastamisvahendeid, jääb veamäär alla olulisuse piirmäära (2 %).

2.3. **Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed**

Täpsustage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF) on pädevus korraldada juurdlusi käesoleva algatusega hõlmatud toimingute üle.

Käesoleva määruse alusel sõlmitavate lepingute, sealhulgas mitteassotsieerunud kolmandate riikide üksustega või rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitavate lepingutega nähakse ette komisjoni või tema volitatud esindaja tehtav finantsjärelevalve ja -kontroll, samuti kontrollikoja või OLAFi auditid, mida tehakse vajaduse korral kohapeal. Nõutava julgeolekukontrolli läbinud komisjoni ametnikud teevad kohapealseid kontrollkäike.

Asjaolu, et liikmesriigid kontrollivad kõiki väljavalitud projekte ja mõned liikmesriigid osalevad suuremates projektides kaasrahastajatena, vähendab pettuseohtu ja kaitseb maksumaksja huve (rahastajate huvide ühitamine). Tulemustele keskendumine väljunditel põhinevate rahastamisvahendite kaudu vähendab õigusnormide rikkumisi.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik ja uued kulude eelarveread

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Assigneerin gute liik	Rahaline osalus			
	Nr 5 - Julgeolek ja kaitse	Liigendatu d/liigendam ata ²⁶	EFTA riigid ²⁷	Kandidaatri igid ²⁸	mitteassot sieerunud kolmanda d riigid	Finantsmääruse artikli [21 lõike 2 punkti b] tähtsuses
	13.02.01 - Kaitsevõime arendamine	Liigenda tud	JAH	EI	EI	EI
	13.02.02 – Kaitseuuringud	Liigenda tud	JAH	EI	EI	EI
	13.01.01 – Haldustoetuskulud	Liigenda mata	JAH	EI	EI	EI

²⁶ Liigendatud = liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.
²⁷ EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.
²⁸ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

3.2. Hinnanguline mõju kuludele

3.2.1. Üldine hinnanguline mõju kuludele

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	5	Julgeolek ja kaitse
---	----------	----------------------------

			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Pärast 2027. a aastat	KOKKU
13.02.01 - Kaitsevõime arendamine	Kulukohustused	(1)	996,515	995,939	995,357	1 095,012	1 294,543	1 494,266	1 993,374		8 865,006
	Maksed	(2)	252,448	446,251	583,628	810,579	981,440	1 214,568	1 409,358	3 166,735	8 865,006
13.02.02 – Kaitseuuringud	Kulukohustused	(1)	498,257	497,970	497,679	497,733	597,482	697,324	797,349		4 083,794
	Maksed	(2)	123,978	262,396	324,408	389,666	463,085	537,022	613,865	1 369,373	4 083,794
13.01.01 – Haldustoetuskulud ²⁹	Kulukohustused = maksed	(3)	5,228	6,091	6,964	7,255	7,975	8,410	9,277		51,200
Programmi vahendite assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	=1+3	1 500,000	1 500,000	1 500,000	1 600,000	1 900,000	2 200,000	2 800,000		13 000,000
	Maksed	=2+3	381,654	714,738	915,000	1 207,500	1 452,500	1 760,000	2 032,500	4 536,108	13 000,000

²⁹ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	„Halduskulud“
---	----------	---------------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. a astat</i>	KOKKU
Inimressursid		5,768	6,631	7,711	8,002	8,722	9,156	10,024		56,014
Muud halduskulud		0,390	0,398	0,406	0,414	0,422	0,431	0,439		2,900
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	6,158	7,029	8,117	8,416	9,144	9,587	10,463		58,914

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. a astat</i>	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	1 506,158	1 507,029	1 508,117	1 608,416	1 909,144	2 209,587	2 810,463		13 058,914
	Maksed	387,812	721,767	923,117	1 215,916	1 461,644	1 769,587	2 042,963	4 536,108	13 058,914

3.2.2. Üldine hinnanguline mõju haldusassigneeringutele

☐ Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist

☒ Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aasta	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKKU
-------	------	------	------	------	------	------	------	-------

Mitmeaastase finantsraamistik URUBRIIK 7								
Inimressursid	5,768	6,631	7,711	8,002	8,722	9,156	10,024	56,014
Muud halduskulud	0,390	0,398	0,406	0,414	0,422	0,431	0,439	2,900
Mitmeaastase finantsraamistik URUBRIIK 7 kokku	6,158	7,029	8,117	8,416	9,144	9,587	10,463	58,914

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud ³⁰								
Inimressursid								
Muud halduskulud	5,228	6,091	6,964	7,255	7,975	8,410	9,277	51,200
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku	5,228	6,091	6,964	7,255	7,975	8,410	9,277	51,200

KOKKU	11,386	13,120	15,081	15,671	17,119	17,997	19,740	110,114
--------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	----------------

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse juba meedet haldava peadirektoraadi assigneeringutega ja/või assigneeringute ümberpaigutamise teel peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

³⁰ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.

3.2.2.1. Hinnanguline personalivajadus

☐ Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist.

☒ Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline täistööajale taandatud töötajate arv

Aasta	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
• Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)							
Komisjoni peakorteris ja esindustes	30	35	41	42	46	48	52
Delegatsioonides							
Teadustegevus							
• Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad) KUSTUTA³¹							
Rubriik 7							
Rahastatakse mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7	- peakorteris	19	21	24	26	28	34
	- delegatsioonides						
Rahastatakse programmi vahenditest ³²	- peakorteris						
	- delegatsioonides						
Teadustegevus							
Muu (täpsustage)							
KOKKU		49	56	65	68	74	86

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate ümberpaigutamise teel peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega. Eeltoodud tabelis on toodud vajalike täistööajale taandatud töötajate hinnanguline arv järgmise mitmeaastase finantsraamistiku perioodiks:

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	Toetusprogrammi rakendamisega seotud strateegilised ülesanded ja meeskonna juhtimine
Koosseisuvälised töötajad	Toetuste rahastamiskavade rakendamine

³¹ Lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored spetsialistid delegatsioonides.

³² Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiiri arvestades (endised BA read).

Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

☐ ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist

☒ hõlmab kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

Assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aasta	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKKU
Täpsustage kaasrahastav asutus	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Hinnanguline mõju tuludele

☐ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele.

☒ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:

☐ omavahenditele

☐ muudele tuludele

palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu ☐

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida:	Ettepaneku/algatuse mõju ³³						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Artikkel	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Sihtotstarbeliste tulude puhul täpsustage, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

-

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave)

-

³³ Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral peab märgitud olema netosumma, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.